

ALŪKSNES PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDE “SPRĪDĪTIS”

VIDES NOVĒRTĒJUMS

2021./2022.mācību gads

Ekoskolu Vides ietekmju novērtējuma forma

Saturs

Ekoskolu Pamattēmas:

Energija
Transports
Atkritumi
Ūdens
Pārtika

Ekoskolu papildtēmas:

Skolas vide un apkārtnē / Mežs
Vide un veselība
Līdzdalība / Mācību saturs

Ekoskolu apkopjošās tēmas:

Bioloģiskā daudzveidība
Klimata pārmaiņas

ENERĢIJA

Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3- apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Dienās, kad klase ir pietiekami gaiša, netiek ieslēgtas gaismas	reti				x		vien mēr
Klases, kurās gaisma tiek izslēgta, kad neviena tajās nav	0 – 10 % (no visām klasēm)				x		100 % (no visām klasēm)
Telpas, kurās izmanto efektīvas spuldzes (fluorescentās vai LED)	0 – 20 %				x		100 %
Telpas, kurās izmanto energoefektīvu sadzīves tehniku (A energoefektivitātes klase)	0 – 20 %				x		100 %
Telpas, kurās uzstādīti atgādinājumi par elektrības taupīšanu	0 – 10 %					x	100 %
Telpas, kurās logi ir tīri un nebloķē saulesgaismu	0 – 10 %					x	100 %
Klases, kurās datori paliek ieslēgti, kad ilgu laiku netiek izmantoti	0 – 20 %					x	100 %
Klases, kurās citas elektroierīces paliek ieslēgtas, kad tās nelieto	0 – 20 %					x	100 %
Klases, kurās datoru lādētāji paliek pievienoti pa nakti	0 – 10 %					x	100 %
Klases, kurās projektori tiek izslēgti, kad nav vajadzīgi	0 – 20 %					x	100 %
Telpas, kurās iespējams atsevišķi pielāgot radiatoru siltumu	0 – 10 %					x	100 %
Telpas, kur sildelementi un ventilācijas lūkas nav aizsegtas	0 – 10 %			x			100 %

Brīvdienās skolā tiek uzturēta zemāka temperatūra	nekad				x	bieži
Logi un durvis ir aiztaisīti un noblīvēti (nelaiž iekšā aukstumu pa šķirbām)	0 – 10 %		x			100 %
Telpas tiek vēdinātas, ziemas laikā plaši atverot logus	bieži				x	nekad
Vai vārot tēju un kafiju bieži daudz uzvārītā ūdens paliek pāri?	bieži			x		reti
Vai siltais ūdens krānos ir silts vai plaucējošs?	Plaucējošs	x				Silts
Vai iespējams regulēt ūdens temperatūru skolā?	nē				x	Jā, visur
Vai pie ūdens krāniem ir iespējams regulēt ūdens temperatūru?	nekur		x			visur

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc svarīgi taupīt elektrību? (mini divus iemeslus)
Cik bieži esot savās mājās tu rīkojies, lai taupītu elektrību? - Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu Vienmēr
Cik bieži esot skolā tu rīkojies, lai taupītu elektrību? - Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu - Vienmēr
Ja vari, nosauc 3 vienkāršas rīcības, kas palīdz ietaupīt visvairāk elektrības!
Vai ikdienā īsteno vismaz 3 šādas rīcības, lai taupītu enerģiju? - jā - nē
Vai ziemas laikā temperatūra skolas telpās tev liekas: a – pārāk augsta, bieži ir karsti b – nedaudz par augstu, jāstaigā bez džempera c – tieši laikā – ne par aukstu, ne par siltu d – pārāk zema, reizēm klasēs salstu
Vai tu vēlētos, lai ziemā skolā tiktu rīkotas “sildo džemperu dienas” – nedaudz pazemināta temperatūra un aicinājums saģērbties siltāk, lai samazinātu ietekmi uz vidi un pievērstu uzmanību resursu taupīšanai? a – jā, tās varētu būt 2 nedēļas b – jā, ap nedēļu c – jā, bet ne vairāk kā vienu dienu d – nē, man tas nepatīktu

4. Jautājumi vecākiem

Vai ikdienā pievēršat uzmanību elektrības taupīšanai?	
- Nekad Vienmēr	- Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu
Vai esat apsvēruši iespēju nosiltināt savu mājokli?	
a – mājoklis ir labi nosiltināts, patērējam daudz mazāk siltuma nekā vidēji Latvijā (250 kWh/m ² gadā)	
b – plānojam mājokli nosiltināt, kad radīsies tāda iespēja	
c – mājoklis nav siltināts un neplānojam to darīt	
Ja nevēlaties mājokli siltināt, novērtēsim, ja uzrakstīsiet iemeslus šādam lēmumam	
Cik augsta temperatūra ir jūsu mājoklī ziemā?	Vidēji
Cik būtiska jums liekas enerģijas taupīšana, lai samazinātu ietekmi uz vidi?	
a – ļoti būtiska	
b – tā ir svarīga, tomēr nav būtiskākā ietekme uz vidi	
c – enerģijas taupīšana nevar būtiski samazināt mūsu ietekmi uz vidi	

Pirmsskolas izglītības iestādes "Sprīdītis" Ekopadomes aptauja!

"Enerģija – Siltumenerģija"

Anketēšana notika no 26.10. – 30.10.2020

Kopā tika iesniegtas 132 atbildes

2. Kādas enerģijas klases mājsaimniecības ierīcēs Jūs izmantojat pārsvarā?

[Detalizēta informācija](#)

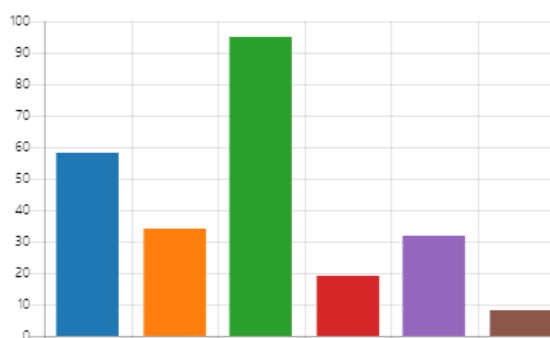
● A+++	63
● A	68
● B	1

3. Kuras ierīces izejot no mājām Jūs atvienojat no elektrības? (iespējamās vairākas atbildes)

[Detalizēta informācija](#)

● Dators	58
● Printeris	34
● Telefona lādētājs	95
● Interneta modēms	19
● Nevienu	32
● Cits	8

1. Kādas spuldzes Jūs mājās izmantojat?

[Detalizēta informācija](#)

● Kvēlspuldzes	4
● Ekonomiskās luminiscences sp...	36
● LED spuldzes	92

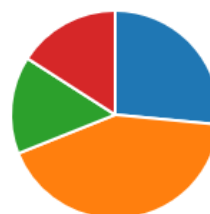
Cits:

1. Ja tuvojas negaiss, tad visus;
2. Visas izņemot modemu;
3. Dators, Telefona lādētājs, **Televizors** , Interneta modems;
4. Televizoru;
5. Printeris, Telefona lādētājs, **Veļasmašīna**;
6. Telefona lādētājs, **Veļasmašīna**;
7. Printeris, Telefona lādētājs, **Tējkanna**, Dators.
8. Dators, Telefona lādētājs, Interneta modēms, **Televizors**;

4. Kādu plīti lieto Jūsu mājsaimniecība?

[Detalizēta informācija](#)

● Keramisko	35
● Indukcijas	56
● Parasto (vecu)	20
● Cits	21

Cits:

1. Gāzes; (17)
2. Gāzes+ elektrisko; (2)
3. Elektrisko (2)

5. Vai ēka, kurā Jūs dzīvojat ir siltināta?

[Detalizēta informācija](#)

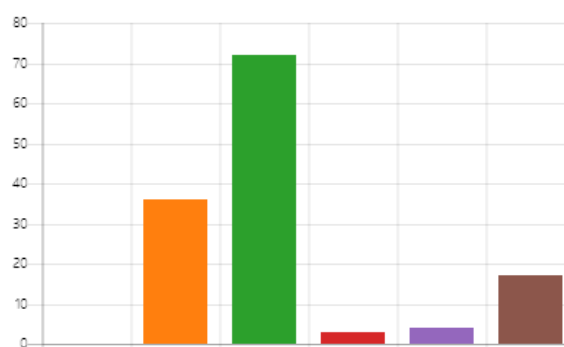
● Jā	58
● Nē	74

6. Ar kādu kurināmo tiek apsildīta (apkurināta) Jūsu mājvieta?

[Detalizēta informācija](#)

● Ogles	0
● Šķelda	36
● Malka	72
● Gāze	3
● Elektriķa	4
● Cits	17

Cits:

1. Granulas;(5)
2. Kokskaidu granulas;(2)
3. Zāģskaidu granulas;(1)
4. Centrālā apkure;(6)
5. Briketes;(1)
6. Nezinu;(2)
7. Nezinu;(2)

7. Kurš Jūsaprāt ir dabai vismazāk kaitīgs kurināmais?

[Detalizēta informācija](#)

● Ogles	4
● Šķelda	25
● Malka	42
● Gāze	17
● Elektriība	44

Cits:

1. Apkures katls;

8. Kādi siltumu dodoši objekti ir Jūsu mājvietā?

[Detalizēta informācija](#)

● Krāsns	44
● Centrālā apkure	78
● Kamīns	4
● Elektriskā apkure	2
● Cits	4

2. Nav;
3. Un kamīns;
4. Centrālā apkure un krāsns;

9. Kā Jūsaprāt var taupīt SILTUMENERĢIJU?

[Detalizēta informācija](#)

● Saules baterijas	41
● Ēkas siltināšana	111
● Temperatūras samazināšana	35
● Pareiza vēdināšana	54
● Cits	2

Cits:

1. Mūsu mājās krāsns tiek kurināta tikai pa dienu 6 stundas. Kopā pa dienu ir mazs malkas pārtēriņš. Vidēji 3 klēpji;

2. Saules baterijas, Ēkas siltināšana, Temperatūras samazināšana, Pareiza vēdināšana, Vēja ģenerators;

10. Kuru apgalvojumu Jūs attiecinātu uz savu ģimeni?

[Detalizēta informācija](#)

● Atbildīgi enerģijas lietotāji 37
● Vēl jāmācās saudzīgi lietot en... 95

PIEMĒRI NO 2020./2021. MĀCĪBU GADA NOSLĒGUMA APTAUJAS VECĀKIEM:

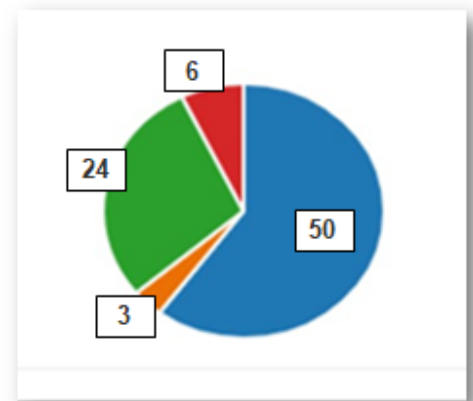
ENERGORESURSI UN TO EFEKTĪVA IZMANTOŠANA!

Noslēdzot 2020./2021. mācību gada tēmu ENERĢIJA, Alūksnes PII "Sprīdītis" Ekopadome aicināja piedalīties aptaujā vecākus par ENERĢORESURSU efektīviem izmantošanas paradumiem mājāsaimniecībās.

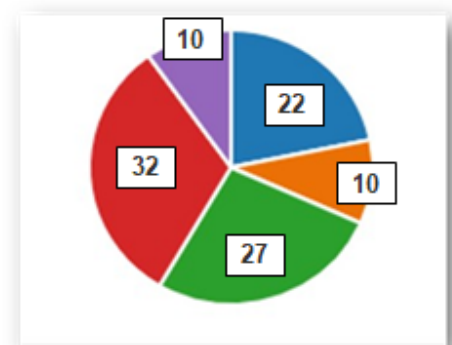
2. Kas jūsuprāt traucē ekonomēt siltumenerģiju :

- a. Cilvēku nevēlēšanās mainīt ieradumus; (50)
- b. Cilvēkiem nerūp enerģijas taupīšana; (3)
- c. Cilvēki nav informēti par veidiem kā to darīt; (24)
- d. Cilvēki nevēlas ievērot taupības principus, dzīvot videi draudzīgi; (6)

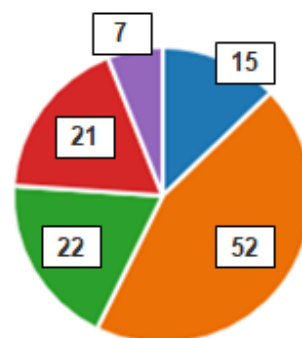
5. Jūs taupāt siltumenerģiju, jo lietojat:

- a. Termostatus siltuma regulēšanai radiatoros;(22)
- b. Kombinēto apkuri (granulu apkures katls un saules baterijas vai citi veidi); (10)
- c. Ir siltināta, renovēta māja; (27)
- d. Malkas krāsnis ar siltummūrīšiem; (32)
- Eits (10)

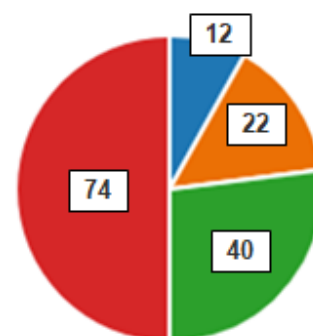
6. Ekonomēt siltumenerģiju traucē:

- a. Sadzīves ieradums vēdināt telpas pārāk ilgi pie ieslēgtas apkures; (15)
- b. Nesiltinātas ēku sienas, grīdas; (52)
- c. Siltumu neaizturoši logi; (22)
- d. Neaizvērtas kāpņu telpu durvis; (21)
- e. Cits (7)

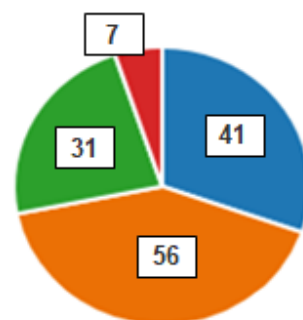
7. Vai jūsu ģimene piedalījās:

- a. Akcijā "Iekur uguntiņu"; (12)
- b. Akcijā "Silta jauka istabiņa" (22)
- c. Zemes stundā; (40)
- d. Silto džemperu dienas aktivitātēs; (74)

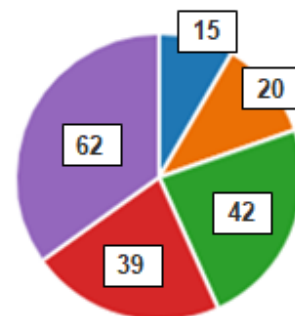
8. Jūs par šīm aktivitātēm uzzinājāt no:

- a. No saviem bērniem; (41)
- b. No skolotājām PII; (56)
- c. Sociālajos tīklos - "Sprīdīša" facebook lapā; (31)
- d. Cits (7)

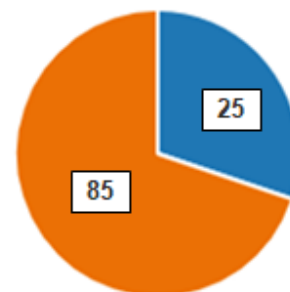
9. Lai samazinātu savu atstāto Ekoloģisko pēdu jūs varētu (atzīmējiet jums pieņemamos variantus):

- a. Ikdienā mazliet samazināt apkures jaudu dzīvoklī, mājā; (15)
- b. Apkurei izmantot koksnes granulas, malku, šķeldu; (20)
- c. Biežāk ikdienā pārvietoties ar velosipēdu, sabiedrisko transportu, kājām; (42)
- d. Ēst pārsvarā vietējo, sezonālu, bioloģiski audzētu pārtiku; (39)
- e. Izslēgt elektroierīces, kad tās nelietojat; (62)

10. Kuru apgalvojumu Jūs attieciniet uz savu mājsaimniecību?

- a. Atbildīgi enerģijas lietotāji;
- b. Vēl mācās saudzīgi lietot enerģiju;

5. Pētījums

Dati par 2016. gadu/Pēc Ekoskolu CO2 kalkulatora/

- Enerģija: 12862.63 (KG CO2)
- Transports: 17060.00 (KG CO2)
- Ūdens: 53.14 (KG CO2)
- Atkritumi: 601.84 (KG CO2)

Kopā: **30577.61 (KG CO2)**

Secinājums: Kopējie rezultāti ir labi, ja pieļaujamā norma ir 3t CO2 gadā uz cilvēku, tad iestādes rezultāts ir 106,17 kg CO2 gadā uz cilvēku, protams, ka ražojam arī mājās.

Dati par 2017. gadu/Pēc Ekoskolu CO2 kalkulatora/

- Enerģija: 12967.04 (KG CO2)
- Transports: 0.00 (KG CO2)
- Ūdens: 0.19 (KG CO2)
- Atkritumi: 19783.44 (KG CO2)

Kopā: **32750.67 (KG CO2)**

Secinājums: Papētot abu gadu rezultātus secinām, ka vēl jā mācās pareiza datu ievade kalkulatorā.

Dati par 2018. gadu/Pēc Ekoskolu CO2 kalkulatora/

- Enerģija: 12901,58 (KG CO2)
- Transports: 257,80 (KG CO2)
- Ūdens: 0,17 (KG CO2)
- Atkritumi: 12997,15 (KG CO2)

Kopā: **26156,70 (KG CO2)**

Secinājums: Situācija ļoti uzlabojusies, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bet ir bažas, vai pareizi izprotam datu ievadīšanu.

Dati par 2019. gadu /Pēc Ekoskolu CO2 kalkulatora/

- Enerģija: 21044,94 (KG CO2)
- Transports: 173,10 (KG CO2)
- Ūdens: 0,18 (KG CO2)
- Atkritumi: 15066,56(KG CO2)

Kopā: **36284,78 (KG CO2)**

Secinājums: Situācija pēc kopējā rezultāta CO2 radīšanā ir ļoti pasliktinājusies. Domājam, ka rezultāts kļūst objektīvāks, jo precīzāk tiek uzskaitīti saražotie atkritumi, iekļaujot arī šķirotos atkritumus: nodoto makulatūru, stikla burkas, kompostu. Elektriības patēriņa pieaugumu rada ventilācijas sistēmas darbināšana. Transporta jomas samazinājumu radīja Covid-19 pandēmija, jo tika atceltas ekskursijas un Erasmus+ projekta lidojumi.

Dati par 2020. gadu /Pēc Ekoskolu CO2 kalkulatora/

- Enerģija: 12315,64 (KG CO2)
- Transports: 368,00 (KG CO2)
- Ūdens: 0,16 (KG CO2)
- Atkritumi: 1521,80 (KG CO2)

Kopā: **14205,60 (KG CO2)**

Secinājums: Situācija pēc kopējā rezultāta CO2 radīšanā ir it kā uzlabojusies. Samazinājumu dod iestādes slēgšana Covid - 19 karantīnas dēļ un apmeklējuma samazinājums pandēmijas dēļ.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Elektriības patēriņš oktobrī (kWh)	3532	3730	3772	4270	4521	3883
Elektriības patēriņš gada laikā (kWh)	41148	41219	41589	42618	43673	39486
Siltuma patēriņš novembrī (mWh)	31,15	43,40	24	23.157	27,9	16, 228
Siltuma patēriņš gada laikā (kWh)	300,11 6	321,49	282,2	270,124	284, 33	207,6
Skolas ietekme uz klimata pārmaiņām (tonnas CO2) Siltuma ražošanai tiek izmantota koksne, kas ir CO2 neitrāls enerģijas avots	-	30577, 61 (KG CO2)	32750 , 67 (KG CO2)	26156,70 (KG CO2)	36284, 78 KG CO2	14205, 60 (KG CO2)

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar enerģijas taupīšanu?	<p>1. 2018./2019. mācību gadā realizēts inženiertīklu pārbūves projekts, kurā realizēti mērķi:</p> <p>Jaunas, efektīvas un drošas apkures sistēmas izbūve ar iespēju kontrolēt un regulēt zonu temperatūru gan ēkā, gan atsevišķās telpās</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nolietojušos maģistrālo tīklu nomaiņa, kas novērš lietus un sadzīves kanalizācijas noplūdes. • Energoefektīva un mūsdienīga ventilācijas sistēmas ierīkošana, kas nodrošina svaiga gaisa apmaiņu grupu un koplietošanas telpās, ļaujot zonu mikroklimatu regulēt atbilstoši noslodzei. • Modernizēts siltummezgls, kas nodrošina efektīvu siltuma sadali (t.sk. Karstā ūdens cirkulācija) • Pilnveidota elektroapgāde, lai nodrošinātu inženiersistēmu pilnvērtīgu darbību <p>2. Telpās gandrīz vienmēr tiek izslēgta gaisma, kad neviena tajās nav.</p> <p>3. Brīvdienās iestādē tiek uzturēta zemāka temperatūra.</p> <p>4. Ēkas visās telpās ir iespējama siltuma padeves kontrole atbilstoši laika apstākļiem.</p> <p>5. Renovēta ēka, kas nodrošina siltuma taupīšanu.</p> <p>6. Virtuve, veļas mazgātuve aprīkotas ar enerģiju taupošām ierīcēm.</p> <p>7. Sistemātiski mācīti bērni par enerģijas taupīšanas jautājumiem.</p> <p>8. Sadarbība ar vietējo siltumenerģijas uzņēmumu SIA "Alūksnes Silums", 2019.gada augustā uzstādītas ierīces siltumenerģijas taupīšanas monitoringam, uzsākts monitoringa process, notikusi kolektīva tikšanās ar SIA "Alūksnes Silums" valdes locekli M.Kaļvu par energoefektivitātes monitoringa rezultātiem.</p> <p>9. Veikta ventilācijas sistēmas sertificēta pārbaude, meklēti tehniskie risinājumi darbības uzlabošanai, notiek sistemātiska sadarbība ar būvniekiem sistēmas kļūdu novēršanā.</p> <p>10. Veikts plašs izglītojošs darbs ar vecākiem, bērniem.</p> <p>11. Panākts, ka 100 % bērnu un lielākā daļa vecāku izprot iestādes ārdurvju rūpīgas aizvēršanas nepieciešamību.</p> <p>Iestādē tika organizēti dažādi pasākumi un notika daudzveidīgas AKTIVITĀTES 2020./2021.m.g. gada tēma "Enerģija": Tika radīts "Sprīdīša" CO2 PĒDAS MODELIS - plakāts, kurā norādīti pareizas rīcības soļi, kā arī kopā ar 3. grupas bērniem sagatavota tā video prezentācija. Plakāts devās ceļojumā pa visām iestādes grupām, kur bērni ar to iepazinās, mācījās, pētīja.</p>

Mācījāmie pilnvērtīgi lietot Vides izglītības fonda CO2 KALKULATORU aprēķinot CO2 emisiju - savu pēdas nospiedumu - PII "Sprīdītis" radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām. Uzzinājām, kurās jomās tā ir lielāka. Salīdzinājām vairāku gadu rezultātus, izdarījām secinājumus un turpinām mācīties ko varētu darīt, lai to mazinātu.

Kopā ar AS "Alūksnes siltums" valdes locekli Mārtiņu KAĻVU Ekopadome turpina darbu pie labākas iestādes ēkas energopārvaldības, regulāri sekojot mērījumiem siltuma, ūdens, enerģijas patēriņa jomās un veicot iekštelpu gaisa kvalitātes monitoringu, meklējot praktiskus risinājumus nepilnībām un cenšoties novērst ūdens, siltuma zudumus, pilnvērtīgu ventilācijas sistēmas darbību. Kaut ēkas resursu patēriņš ir normas robežās, vienmēr var atrast uzlabojamas lietas.

Klusi un nemanāmi, ar ļoti labiem rezultātiem gada garumā norisinājās akcija darbiniekiem "Izslēdz gaismu"-ja pamani nelietderīgi degošu, nejauši aizmirstu apgaismojumu, vienkārši izslēdz. Rezultāti ļoti labi, jo atbildīgais darbinieks varēja ziņot, ka pusgada laikā, apsekojot iestādes telpas pirms slēgšanas, neizslēgts apgaismojums piefiksēts tikai divas reizes.

Sagatavojām prezentāciju pedagogiem un vecākiem - "EKOLOĢISKĀ PĒDA" - par klimata pārmaiņu realitāti un to, ko varam darīt ikdienā. Par dabai draudzīgu kurināmo – malku, par mežu kā skābekļa rūpnīcu, par biotopiem. Ceram, ka materiāls noderēja darbojoties ar bērniem ikdienas aktivitātēs.

Katrā grupā iestādes skolotājas vadīja dažādas un daudzveidīgas aktivitātes-nodarbības, pārgājienus uz AS "Alūksnes Siltums", kokapstrādes uzņēmumu 4Plus ģimeņu sagatavotas prezentācijas par paradumiem mājstāvētībā, skolotāju sagatavotas, attālinātās nodarbības vecāku vadībā mājās, iestādes ārdurvju rūpīgas aizvēršanas kampaņu u.c.) prezentācijas tēmas mācīšanai aktivitātes nodarbību ciklā "SILTA, JAUKA ISTABIŅA" par siltuma ražošanu, izmantošanu, kurināmā veidiem un ierīcēm.

Pateicoties aktīviem kolēģiem notika akcija "IEKUR UGUNTIŅU" – iekuriņu gatavošanai nepieciešamo materiālu savākšana (olu kastes, sveču atlikumi) un ziedošana R.Baltiņam, kā arī bērnu izglītošana par materiālu otrreizēju izmantošanu

Notika "SILTO DŽEMPERU DIENA", kuras laikā iestādē tika samazināta temperatūra, uzvilkti silti džemperu un visi jutāmies komfortabli un darbojāmie arī nedaudz vēsākās telpās. Tajā pašā laikā taupījām resursus.

Septembrī un maijā Alūksnes PII «Sprīdītis» Ekopadome aicināja vecākus piedalīties APTAUJĀ un izvērtēt savus ENERĢORESURSU EFEKTĪVAS IZMANTOŠANAS PARADUMUS

MĀJSAIMNIECĪBĀS. Apkopojot un salīdzinot abu aptauju rezultātus secinām, ka vecāki mācās kopā ar bērniem, ka ģimenes maina savus ikdienas ieradumus, ka ģimenes kļūst par atbildīgiem enerģijas lietotājiem un turpina ikdienā saudzīgi un pārdomāti lietot enerģiju. Protams, bijām vēlējušies, ka mūsu izglītojošās aktivitātes straujāk mainīs cilvēku ikdienas ieradumus, bet jāsamierinās, jāapbruņojas ar pacietību un jāturpina strādāt, veicot izglītojošos darbu, kas rezultātā novērstu pie paradumu maiņas. Objektīvais iemesls, kāpēc reālās izmaiņas ikdienā mājstāvētībā neienāk tik strauji ir ģimeņu ekonomiskā situācija, kas neļauj nosiltināt mājokļu,

	<p>iegādāties jaunas, energoefektīvākas elektropreces utt. Maijā notika praktiskas MEŽA STĀDĪŠANAS aktivitātes ar darbinieku un bērnu piedalīšanos. 1300 egļu stādus iestādīja 8 kolektīva pārstāvji, 5. grupas bērni ar skolotājiem - 50 stādus, pie reizes plogingojot un no mežsarga A. Kreiča uzzinot pareizus meža apsaimniekošanas noslēpumus un meža resursu lielo nozīmi tautsaimniecībā</p> <p>Akcijā gada garumā "APCIEMO DIŽKOKU", visām grupām kopā noejot ceļu no Alūksnes līdz Rīgai, aptuveni 208 km, loģiski sasaistījās daudzu Ekoskolu galveno tēmu uzdevumi praktiskā rīcībā un radīja bērnos lielāku izpratni gan par grūti saprotamo CO2 pēdu, gan koku veidiem un to dažādo pielietojumu cilvēku ikdienā, gan veicināja paradumu un prieku staigāt ar kājām. Priecājamies, ka veiksmīgi izdevās darbs ar sabiedrību. Rīcības dienās iestādes Facebook kontā izaicinājām apmeklēt dižkokus dažādas iestādes, darba kolektīvus Alūksnes, Apes, Gulbenes, Valmieras novados. Saņēmām arī atgriezenisko saiti un kopā ar Alūksnes TIC sarūpējām nelielas balviņas akcijas dalībniekiem. Iestādes mājas lapā, Ekoskolas sadaļā jebkurš interesents var izmantot mūsu skolotāju sagatavotās mācību prezentācijas par Enerģijas jautājumiem. Vidzemes TV filmētajā RE TV ziņu sižetā 29. aprīlī pietiekoši plaši varēja uzzināt par mūsu, Ekovēstnieku, aktivitātēm Enerģijas un citās Ekoskolu jomās.</p>
<p>Kuros jautājumos enerģijas tēmā nepieciešami uzlabojumi?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ventilācijas sistēmas nodrošina svaiga gaisa apmaiņu grupu un koplietošanas telpās atbilstoši noslodzei un pandēmijas vajadzībām - nepieciešams sistemātiski sekot, uzraudzīt. 2. Siltummezgls nodrošina efektīvu siltuma sadali ikdienā starp telpām un efektīvu karstā ūdens cirkulāciju – nepieciešams sistemātiski sekot, uzraudzīt. 3. Turpināt vecāku un bērnu izglītošanu enerģijas taupīšanas jautājumos.
<p>Ko Ekopadome varētu darīt, lai enerģija tiktu izmantota lietderīgāk?</p>	<p>Mērķis: Atbildīgu lēmumu pieņemšanā enerģijas taupīšanas jomā ik dienu !</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ekopadomes loceklim, ēku un apsaimniekojamās teritorijas pārzinim R. Mihejevam sekot, veikt praktiskos darbus enerģijas izlietojuma, tēriņu uzraudzībā un informēt Ekopadomi par rezultātiem, iesaistīt kolektīvu nepieciešamo uzlabojumu veikšanā: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Uzraudzīt elektroenerģijas ikdienas patēriņu - vai tas nepieaug, ja ir izmaiņas, noskaidrot kādēļ tas radās. 1.2. Sekot, lai telpās vienmēr tiek izslēgta gaisma, kad neviena tajās nav, uzraudzīt, lai gaismas izslēgšana turpina būt ikdienas paradums ikvienam iestādē. 1.3. Sekot, lai iestādē tiek izmantotas un iegādātas tikai enerģiju taupošas ierīces. 1.4. Sekot siltuma samazinājumam brīvdienās siltummezglā. 1.5. Sekot efektīvai ventilācijas sistēmas darbībai 1.6. Sadarboties ar vietējo siltumenerģijas uzņēmuma SIA "Alūksnes Silums" valdes loekli M. Kaļvu siltumenerģijas monitoringa procesā, datu analīzē.

4. Enerģijas tēmas atbildīgajām skolotājām A. Šneiderei, V.Vērđiņai:
  - 4.1. Organizēt Silto Džemperu dienu
  - 4.2. Izveidot prezentāciju “Ekoloģiskā pēda 2” par klimata pārmaiņu realitāti un to, ko varam darīt; par draudzīgu kurināmo – malku.

TRANSPORTS

1. Ievads tēmā

Skolēni var nokļūt uz skolu dažādos veidos – gan ar vecāku auto, gan skolas vai sabiedrisko transportu, ar velosipēdu vai kājām. Dažiem skolēniem auto ir vienīgā iespējamā izvēle. Tomēr daudzos gadījumos Ekoskolas var veicināt ceļu līdz skolai veikt ar videi draudzīgajiem pārvietošanās veidiem, kas var uzlabot arī garastāvokli un veselību.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik droša ir satiksme skolas apkārtnē?	Ir bīstami posmi			x			Satiksme ir mierīga un droša
Cik skolēnu dodas uz skolu ar velosipēdu vai kājām?	Mazāk kā 5%			x			Vairāk kā puse
Cik skolēnu dodas uz skolu ar velosipēdu, kājām vai sabiedrisko transportu?	Mazāk kā 10%			x			Vairāk kā 90%
Cik skolotāju ierodas uz darbu ar automašīnu, braucot vieni?	Vairāk kā 90%				x		Mazāk kā 10%
Cik daudz vecāku paņem arī kaimiņu bērnus, braucot uz skolu ar savu auto?	Mazāk kā 10%				x		Vairāk kā puse
Vai skolā ir pietiekami daudz drošu velo novietņu?	Nav drošu novietņu					x	Novietnes ir drošas pietiekami daudz
Vai skolā ir notikušas velosipēdu zādzības?	Jā, regulāri					x	Nav notikušas
Cik bieži skolā mācību ekskursijas notiek ar velosipēdiem, izbraucieniem vietā tiek rīkoti pārgājieni?	Ļoti reti					x	Ap trešā daļa no ekskursijām
Vai apmeklējot Ekoskolu pasākumus notikusi sadarbība ar citām skolām, lai brauktu kopā, izmantotu transportu efektīvāk?	Nav notikusi nemaz	x					Notiek bieži
Cik liela daļa skolēnu iegūst velobraucēja apliecību?	Mazāk kā 10%	x					Gandrīz visi
Cik tuvu skolas ieejai tiek izlaisti ar automašīnām atvestie bērni, radot veselības riskus no izplūdes gāzēm?	Pie pašas skolas ieejas					x	Izlaišana notiek vismaz 100 m no skolas

Vai skolas tuvumā apstājušās mašīnas izslēdz dzinēju un nepiesārņo gaisu, ja nākas ilgāk gaidīt bērnus?	Bieži neizslēdz			x	Vienmēr izslēdz, ir atgādinošas zīmes
Vai skolas pārtikas iepirkumā ņemts vērā, cik tālu vesti produkti?	Nav ņemts vērā			x	Ņemts vērā
Cik bieži skolā notiek pasākumi vai nelielas akcijas, kas aicina ierasties skolā ar kājām, velo vai sabiedrisko transportu?	Nenotiek		x		Notiek reizi mēnesī

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

Iesakām papildus novērtēt skolēnu zināšanas un attieksmi pret ilgtspējīgu pārvietošanos.

Kāpēc svarīgi pārvietoties ar kājām un velosipēdu? (mini divus iemeslus)
Vai tev šķiet, ka pieaugot, ja varēsi to atļauties, tev noteikti piederēs automašīna ikdienā? - jā   - nē
Kāpēc, tavuprāt, svarīgi pēc iespējas biežāk izvēlēties sabiedrisko transportu automašīnas vietā?
Vai tev šķiet, ka ceļā uz skolu būtu nepieciešami kādi uzlabojumi, lai padarītu iešanu uz skolu drošāku un patīkamāku? Ja jā, kādi tie būtu?
Vai tev šķiet, ka ceļā uz skolu vai pašā skolā būtu nepieciešami kādi uzlabojumi, lai padarītu braukšanu ar velosipēdu uz skolu drošāku un patīkamāku? Ja jā, kādi tie būtu?

5. Pētījums

Tika veikts 2018./2019.mācību gadā, priekšlikumi iesniegti Domē.

Veiciet kājāmgājēju maršrutu izpēti! Tās mērķis ir apskatīt gājēju ceļus un trotuārus, kas ved uz skolu. Tas nozīmē iešanu pa šiem ceļiem, piezīmju veikšanu par to pozitīvajām un negatīvajām iezīmēm (piemēram, par ceļa segumu, sliktu apgaismojumu, bīstamiem krustojumiem). Līdzīgu pētījumu var veikt arī par velomaršrutiem, pirms tam uzzinot, kas ir galvenie apskatāmie maršruti, pa kuriem jaunieši ierodas skolā. Šo pētījumu rezultātus un ieteikumus svarīgi iesniegt pašvaldībā, lai situāciju uzlabotu.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	2017	2018	2019	2020	2021
Skolēni, kas oktobrī uz skolu dodas ar: kājām (%)	22	25	30	23,4	24
velosipēdu (%)	10	12	12	2,01	6
skolas vai sabiedrisko transportu (%)	-	-	3	0	0.5
automašīnu, kopā ar citiem skolēniem (%)	12	10	3	-	0
automašīnu (tiek vesti atsevišķi) (%)	56	53	40	74,5	69.5
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar kājām, velosipēdu vai sabiedrisko transportu velosipēdu (oktobrī) (%)	37,5	40	54	56,36	50

Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu braucot vairāki kopā (oktobrī) (%)	2.5	3	3	5,45	2
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu braucot tajā vieni paši (oktobrī) (%)	60	57	55	38,18	48

Pirmsskolas izglītības iestādes "Sprīdītis" vecāku aptauja!

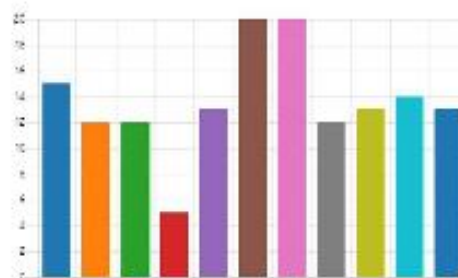
Anketēšana notika no 16.10. – 23.10.2020

Kopā tika iesniegtas 149 atbildes

1. Atzīmējiet iestādes grupas NR., kuru apmekle izglītojamais (bērns)?

Detalētā informācija

1. grupa	15
2. grupa	12
3. grupa	12
4. grupa	5
5. grupa	13
6. grupa	20
7. grupa	20
8. grupa	12
9. grupa	13
10. grupa	14
11. grupa	13

2. Kā Jūs ierodaties uz izglītības iestādi (līdzdu norādiet biežāk izmantoto veidu)?

Detalētā informācija

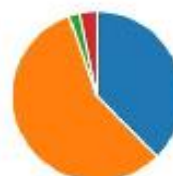
kočim	35
piezvanušais ar kočim, bērnu ar...	3
visa ģimene ar velosipēdu	0
automašīnu	111
ar sabiedrisko transportu	0

3. Kā Jūs vērtējat satiksmes drošību pie izglītības iestādes?

Detalētā informācija

drošu	56
jauzūbu	85
novērtuši	3
Citi	6

Cits:

- Pārsvārā kā drošu, izvēlamies trotuāru kur ar bērniem iet ir drošāk.
- Vēlamais auto novietošanas veids skujņā. Tas mazinās iespējamās un esošās sadursmes.
- Nedroša tajos laikos, kad notiek intensīva bērnu atvešana/aizvešana uz/no dārziņa.
- Ir padomāts par drošību, bet novietot mašīnu, kā arī izbraukt ir neērti.
- Pārsvārā droša.

Pirmsskolas izglītības iestādes "Sprīdītis" darbinieku aptauja!
Anketēšana notika no 16.10. – 23.10.2020
Kopā tika iesniegtas 45 atbildes

1. Atzīmējiet!

[Detalizēta informācija](#)

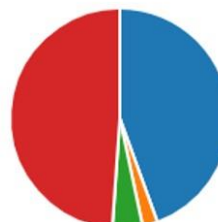
	Pedagoģiskais darbinieks	27
	Tehniskais darbinieks	18

2. Kā Jūs ierodaties uz izglītības iestādi (lūdzu norādīt biežāk izmantoto veidu)?

[Detalizēta informācija](#)

	kājām	20
	pieaugušais ar kājām, bērns ar...	1
	visa ģimene ar velosipēdu	2
	automašīnu	22
	ar sabiedrisko transportu	0

3. Kā Jūs vērtējat satiksmes drošību pie izglītības iestādes?

[Detalizēta informācija](#)

	drošu	21
	jāuzlabo	23
	nav aktuāli	0
	Cits	1

Cits:

- Esmu apmierināta.

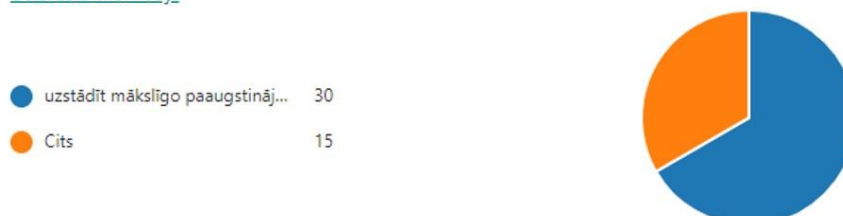
4. Vai Jūs ievērojat satiksmes drošības noteikumus pie izglītības iestādes?

[Detalizēta informācija](#)

5. Kādus satiksmes drošības uzlabojumus būtu nepieciešamus ieviest?

[Detalizēta informācija](#)

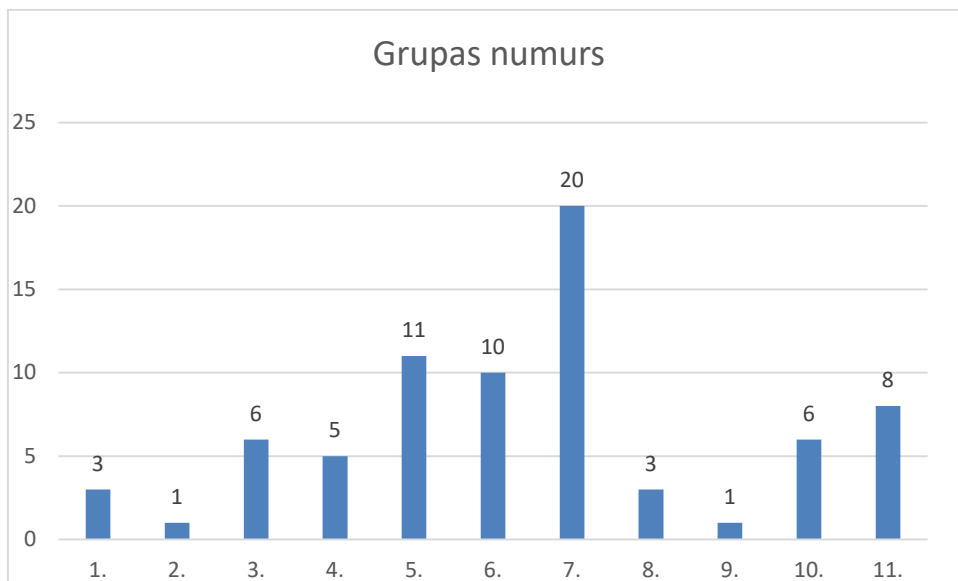
Cits:

- Nemācēšu pateikt.
- Nolikt policistu vienā ielas galā un otrā.
- Manuprāt, pie iestādes ir droši.
- Stāvvietu vairāk. Bet tad jāveic ielas rekonstrukcija.
- Vairāk ceļu policijas kontroles, ne tikai rīta un vakarā pīkstundās, bet arī citos dienas momentos. Ātruma pārkāpēji un šoferi neievēro gājēju pāreju.
- Ceļa zīme par auto dzinēju izslēgšanu laikā, kad iet pēc bērna.
- Nav nepieciešami.
- Uzlabojumi nav nepieciešami.
- Neuzskatu, ka paaugstinājums uz brauktuves uzlabo drošību.
- Dzīvu Policistu pie vārtiņiem, jo mašīnas neievēro distanci un ceļa zīmi.
- Mākslīgais cilvēciņš bērna izskatā ar vesti. Tas liek piebremzēt.
- Paplašināt stāvvietu.
- Rast risinājumu mašīnu novietošanā.
- Ejot pāri ielai tam norādītajā vietā, vienmēr palūkoties pa kreisi un pa labi. Viss ir izdarīts. Guļošais policists ir lieks, jo šī ir vienvirziena iela. Tas jau ir drošāk.
- Ievērot 30 km ātrumu.

**EKOSKOLAS 2020./2021.MĀCĪBU GADA AKCIJAS
"APMEKLĒ DIŽKOKU"
IZMĒRĀMO REZULTĀTU APKOPOJUMS
2020.GADA SEPTEMBRIS – 2021.GADA 14. MAIJS**

1. Cik reizes katra grupa ir apmeklējusi kādu no Dižkokiem.

Visaktīvākā ir bijusi 7.grupa, kura ir bijusi 20 reizes pie Dižkokiem.

PIEZĪME:

ELEKTRONISKAJAI TABULAI SAVLAICĪGI NAV PIEVIENOTS PRECĪZS KOPĒJO APMEKLĒJUMU SKAITS :

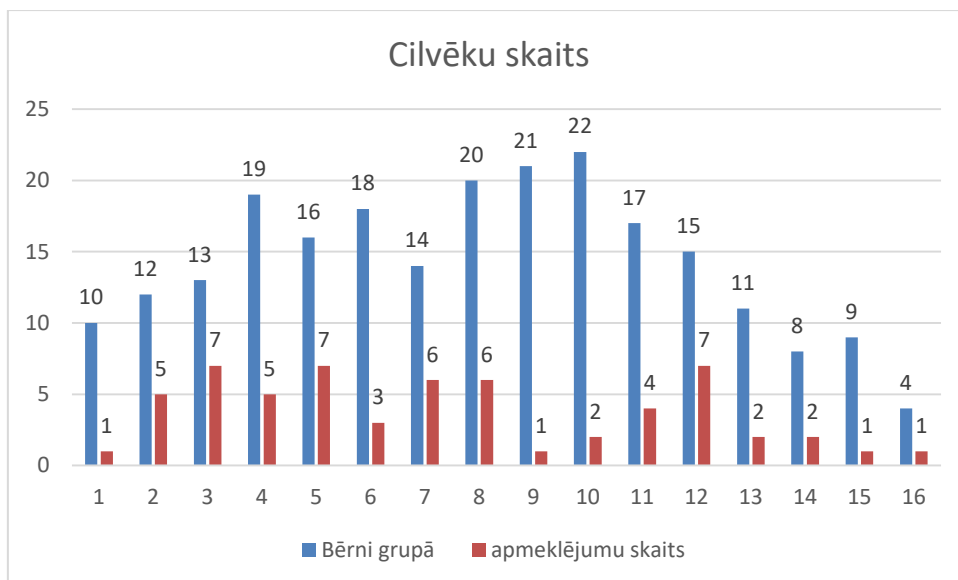
1.GRUPA - REĀLAIS APMEKLĒJUMS 4 REIZES

2.GRUPA - REĀLAIS APMEKLĒJUMS 6 REIZES

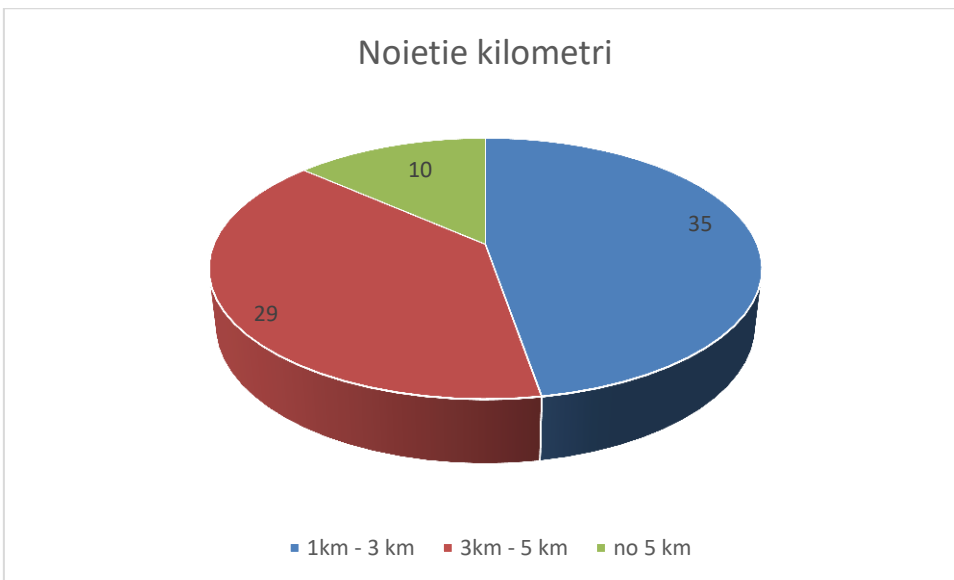
9.GRUPA - REĀLAIS APMEKLĒJUMS 12 REIZES

ŠIE APMEKLĒJUMI TURPMĀKAJOS APRĒĶINOS NAV IEKĻAUTI.

2. Cilvēku skaits katrā apmeklējuma reizē.

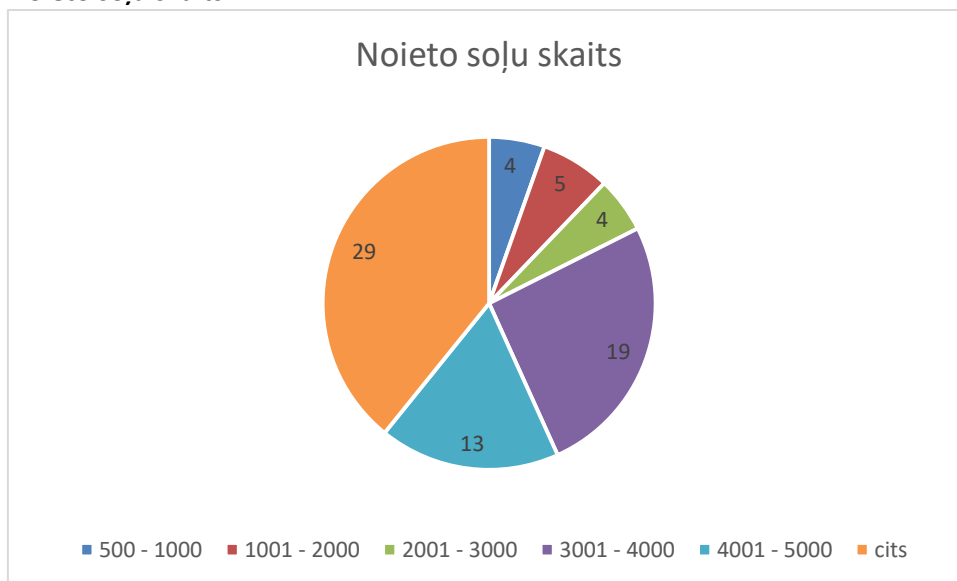

3. Maršruta attālums kilometros

Visbiežāk ceļa garums ir bijis no 1 – 3km. 10 reizes ir izvēlēts maršruts, kurš pārsniedz 5 km, tas tikai liecina, ka bērniem patīk aktīvi kustēties un pētīt dabā notiekošās norises, piem., kā koki mainās pa gadalaikiem.

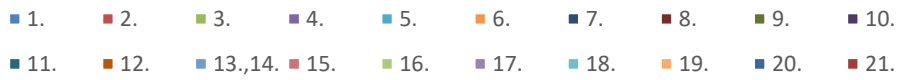
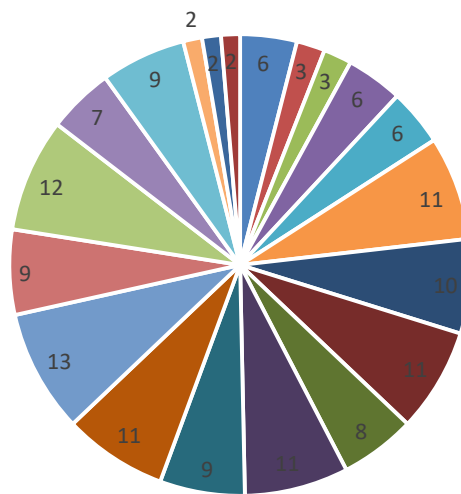
4. Noieto soļu skaits.

Aptauja liecina, ka visvairāk ir noieti vairāk kā 5000 soļi, tas liecina, ka bērni kopā ar skolotājām ir aktīvi.

5. Apmeklētie dižkoki.

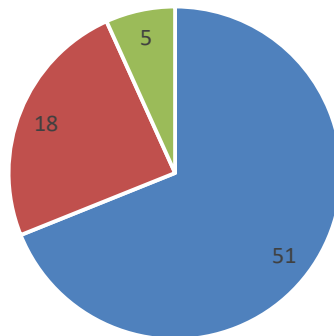
Apmeklētie dižkoki

Visapmeklētākie ir Alūksnes muizas parkā sastopamie dižkoki, kā arī Alūksnes Pilssalā sastopamie dižkoki.

6. Patērētais laiks.

Patērētais laiks

7. Veicamais uzdevums pie dižkoka.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar videi draudzīgu transportu?</i>	<p>Iestādes teritorijā ir iekārtota velotrasīte, kur bērni tiek apmācīti drošai satiksmei un motivēti izmantot velosipēdus. Velotrasīte pēc 3 gadus ilguša izskaidrojoša, motivējoša darba tiek izmantota ļoti aktīvi vasaras periodā, tiešām tā, kā paredzēts sākotnēji to veidojot. Sistemātiski notiek satiksmes drošības apmācība bērniem, tikšanās ar policijas darbiniekiem u.c. aktivitātes. Ejot grupu ikdienas pastaigās, tiek veicināta izpratne par videi draudzīgu pārvietošanos, drošības noteikumu ievērošanu, kā arī veidots praktisks paradums staigāt ar kājām.</p> <p>Ja vecāki bērnu ved ar velosipēdu, tiek izmantots kā sēdekļītis, tā ķivere, drošības lietas visiem liekas pašsaprotamas.</p> <p>Ir velonovietnes pie abām ieejām. Nekad nav nozagts velosipēds vai bērnu rati.</p> <p>Darbinieki dzīvo novada teritorijā, tāpēc nākas izmantot auto, bet tiek vesti kolēģi, ģimenes locekļi uz skolu vai darbu. Ja jādodas uz kursiem citā pilsētā, visbiežāk tā ir pilna mašīna ar braucējiem. Ekskursijās ar auto braucam vien tad, kad attālums pārāk liels, lai dotos ar kājām un vecāki brauc vairākas ģimenes kopā vai tiek izmantots viens autobuss.</p> <p>Satiksmē ir pietiekoši droša, pie iestādes ir ātruma ierobežojuma zīmes un vienvirziena iela. Iegādāti ratiņi pārtikas piegādātājiem, lai auto nebrauktu teritorijā. Iestādes tuvumā ir vairākas autostāvvietas. Bērni visu pirmsskolas laiku pie mums sistemātiski un regulāri tiek radināti staigāt ar kājām.</p> <p>Grupu skolotājas organizē nelielus pārgājienus pilsētas teritorijas robežās un dodas ekskursijās kopā ar vecākiem ar autobusu vai sadaloties pa mašīnām grupas vecākiem un bērniem. Gan bērniem, gan ģimenēm tiek organizētas aktivitātes dabā, veicinot aktīva dzīvesveida izplatību vietējā sabiedrībā. Pagājušajā mācību gadā akcijā “Apmeklē dižkoku” kopā kājām nostaigājām 228,2 km. Nekavējoties tiek izmantoti un popularizēti jauninājumi pilsētā, šogad daudzām grupām brauciens ar elektrovilcieniņu “Severīns”. Ikdienā biežāk jau var dzirdēt, ka uz bērnudārzu “nācu ar kājām”, bērni biežāk brauc ar velo, arī daži zina, kas ir braukt ar sabiedrisko autobusu.</p> <p>2018.gadā sagatavoti un iesniegti priekšlikumi Alūksnes novada Domē par gājēju drošības uzlabošanu, 2019.gadā šis jautājums aktualizēts NVO organizētā seminārā iedzīvotājiem par pilsētvides kvalitātes uzlabošanu.</p> <p>2020.gadā Domē iesniegts Iestādes padomes, sadarbībā ar policiju sagatavots iesniegums par satiksmes drošības uzlabošanu pie iestādes, kā rezultātā pie PII “Sprīdītis” un PII “Pienenīte” tika uzstādītas atstarojošas ceļa zīmes pie gājēju pārejām.</p> <p>Ekopadomes transporta jomas skolotājas sagatavojušas pētījuma veidlapas, lai šī mācību gada akcijai “Tīra jūra sākas Alūksnē” būtu redzams izmērāms rezultāts: svaigā</p>

	gaisā pavadītais laiks, noietie attālumi.
<i>Kuros transporta jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<p>1. Neskatoties uz ikgadējām akcijām, regulāriem aicinājumiem, Iestādes padomes aktivitātēm, atsevišķiem vecākiem joprojām ir nelāgs ieradums pārkāpt satiksmes noteikumus: pārsniegt ātrumu, novietot auto pret vārtiem, neizslēgt auto dzinēju.</p> <p>2. Turpināt motivēt vecākus vēl aktīvāk pārvietoties ar kājām, velosipēdu.</p> <p>3. Turpināt iesaistīt ģimenes pilsētas robežās vairāk pavadīt laiku pastaigās, apskatot, pētot ūdens objektus.</p>
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<p>1. Akcija “Tīra jūra sākas Alūksnē” (Apzināt, apkopot, analizēt, informēt vecākus par attālumiem, pavadīto laiku, kādus katras grupas bērni veic pastaigu uz ūdenstilpnēm laikā).</p> <p>2. Aktivizēt grupu skolotājas vasaras periodā, aizvietošanas periodā, lai tiek sekots aktīvai velotrasītes darbībai.</p> <p>3. Atkārtoti sagatavot ar Mazo Ekopadomi plakātus uz vārtiem par auto dzinēju izslēgšanu un auto nenovietošanu pret vārtiem.</p> <p>4. Sadarbībā ar Valsts policijas Valmieras nodaļas pārstāvjiem organizēt atraktīvu drošības dienu bērniem iestādē par ceļu satiksmes drošību.</p>

ATKRITUMI

1. Ievads tēmā

Parasti mēs pat neapzināmies, kādus atkritumus radām un ko ar tiem darām. Atkritumu rašanos nosaka mūsu ieradumi rīkoties pierastajā veidā – tāpēc Ekoskolas uzdevums ir radīt tādu vidi, kurā rodas pieradums samazināt atkritumu rašanos, atkārtoti izmantot un pārstrādāt tos. Svarīgi arī domāt radošus risinājumus, lai novērstu atkritumu izmešanu tam nepiemērotās vietās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5		PIEZĪMES
Vai skolā izvērtējat, no kurām lietām varētu atteikties, kuras varētu nepirkt, lai pēc tam neradītu liekus atkritumus?	Nekad				X		Katru reizi	
Vai skolā, pērkot lietas, izvērtējat to ietekmi uz vidi, iepakojumu, kalpošanas ilgumu, izmantošanas iespējas, izcelsmi u.tml.?	Nekad				X		Katru reizi	Ne vienmēr izdodas novērtēt lietas kvalitāti, jo iepērkoties internetveikalos nevar aptaustīt
Vai izvērtējat, kuras no šķietami nevajadzīgām un ārā metamām lietām var lietot	Nekad					X	Katru reizi	Vecākas rotaļlietas tiek nestas ārā, kur bērni turpina savas rotaļas

atkārtoti, saremontēt, pārveidot u.tml.?								
Vai skolā ir iespēja apmainīties ar lietām? (Piem., grāmatām, apgērbiem, dažādām citām lietām.)	Nekad					X	Regulāri notiek šādas aktivitātes	Starp grupām, Vecāki savā starpā Darbinieki savā starpā
Vai drukājot dokumentus tiek apdrukātas abas papīra puses?	Nekad				X		Bieži	Cik tas ir iespējams
Vai skolas pasākumos tiek lietoti vienreiz lietojamie trauki?	Bieži					X	Nekad	Iestādē vienreiz lietojamus traukus neizmantojam
Vai skolēni bieži lieto vienreizējās glāzītes no dzērienu automāta?	Bieži					X	Gandrīz nekad	Iestādē nav tāda automāta
Vai skolēni bieži lieto vienreizējās glāzītes no ūdens automāta?	Bieži					X	Gandrīz nekad	Iestādē nav tāda automāta
Cik skolēnu lieto savu daudzreiz lietojamu krūzi, pudeli?	Mazāk kā 5%				X		Vairāk kā 80%	Ļoti daudz bērni izmanto savas pudeles, jo īpaši vasarā
Cik daudz plastmasas atkritumu rodas skolotāju istabā?	Samērā daudz					X	nedaudz	Grupas, kabineti
Vai skolēni bieži pērk ūdeni plastmasas pudelēs?	bieži			X			Gandrīz nekad	Bērniem ir katram sava ūdens pudele, kuru iestādē uzpilda. Ne visiem tā ir daudzreiz lietojamā
Vai skolēniem ir ērti pieejams dzeramais krāna ūdens?	Nav pieejams					X	Vairākās vietās	
Cik, apmēram, plastmasas atkritumu uz vienu skolēnu rodas klases vakaros, ekskursijās, pārgājienos?	>4 atkritumu vienības					X	<1 atkritumu vienība	
Cik no klasēm ir pieejamas kastes papīra atkritumu šķirošanai?	0%					X	100%	
Cik no gaitenīiem ir pieejamas vietas	nevienā	X					visos	PII teritorijā (ārā) ir

plastmasas šķirošanai?								iekārtota vieta, kur var šķirot gan plastmasu, gan stiklu
Vai skolā ir pieejama informācija par atkritumu šķirošanu?	nav					X	Vairākās vietās	Katrā grupā
Vai skolā ir atgādinājumi, kas veicina neradīt liekus atkritumus?	nav					X	Daudzās vietās	
Vai skolā ir iespēja kompostēt bioloģiskos atkritumus?	nav					X	Gan pārtikas, gan augu atkritumus	
Cik bieži skolas apkārtnē tiek piesārņota ar atkritumiem?	Bieži, vajadzīga regulāra tīrīšana					X	Atkritumu nav	
Vai skola iesaistās atkritumu piesārņojuma novēršanā un sakopšanā savā (apkārtņē piejūrā, mežā, utt.)	Neiesaistās					X	Vairākās aktivitātēs	Grupas kopā ar skolotājiem ir iesaistītas PLOGING aktivitātēs. (pastaigu laikā)
Vai skolas pasākumos tiek palaisti gaisā baloni vai dalīti plastmasas aksesuāri?	Jā, bieži					X	Nekad	

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

Iesakām papildus novērtēt skolēnu zināšanas un attieksmi pret atkritumu samazināšanu un šķirošanu.

<i>Kāpēc, tavuprāt, svarīgi samazināt plastmasas daudzumu mūsu ikdienā? (mini divus iemeslus)</i>
<i>Vai zini, kā jāšķiro atkritumi?</i> - jā - nē
<i>Vai savās mājās šķiro atkritumus?</i> - jā - nē - reizēm
<i>Vai savā skolā šķiro atkritumus?</i> - jā - nē - reizēm
<i>Kura no šīm, tavuprāt, ir svarīgākā rīcība, lai mazinātu atkritumu radītās problēmas?</i> - atkritumu izmešana tam paredzētās vietās - novērst un mazināt atkritumu rašanos - šķirot atkritumus
<i>Aptuveni cik daudz plastmasas pudeļu tu izmet atkritumos 2 nedēļu laikā?</i> - vienu vai mazāk - 2 – 3 - 4 – 5 - vairāk kā 5
<i>Vai iepērkoties veikalā ņem līdzi savus atkārtoti lietotos plānos plastmasas maisiņus (augļiem, maizītēm)?</i> - jā - nē - reizēm

5. Pētījums

Pēc Vidzemes Attīstības aģentūras organizētā projekta "Waste Art", kurā darbojās mūsu iestāde, nonācām pie slēdziena, ka iestādē vislielākais atkritumu ražotājs ir tieši iestādes virtuve, atkritumus rada produktu iepakojuma materiāls. Tāpat tur rodas pārtikas atkritumi – dārzeņu, augļu mizas. Grupās ir mazinājies pārtikas atkritumu daudzums. Tas ir panākts, piedāvājot iespēju vecāko grupu bērniem pašiem likt ēdienu.

Tāpat saglabājas problēma mazo bērnu grupās – autiņbiksītes. Mācību gada sākumā tās ir vairāk, vēlāk paliek mazāk, bērniem apgūstot iemaņas iet uz podiņa.

Pēc 1. pētījuma veicām izmaiņas, tagad virtuve šķiro stiklu, plastmasu, tie tiek nodoti atbilstošos konteineros, Skolas piens tiek piegādāts lielākos fasējumos un teritorijā izvietotas vēl papildus komposta kastes.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Novērtējot izmaiņas, vienmēr izmantojiet vienas un tās pašas mērvienības un izvērtēšanas metodes, lai dati būtu pēc iespējas precīzāki.

Ilgtermiņa salīdzinājums

	2017	2018	2019	2020	2021
Nešķirotu sadzīves atkritumu apjoms (m ³)	43x1,1 47,3 m ³	32x1,1 35,2 m ³	36x1,1 39,6 m ³	29x1,1 31.9 m ³	Uz 1.11 18x1,1 19.8 m ³
Šķirotu atkritumu apjoms (m ³) (Makulatūra)	3120 kg	4780 kg	1300 kg	2280 kg	
Vai tiek šķiroti papīra atkritumi un makulatūra? (jā, nē)	Jā Sadarbība ar Zaļo jostu	Jā Sadarbība ar Zaļo jostu	Jā Sadarbība ar Zaļo jostu	Jā Sadarbība ar Zaļo jostu	Jā Sadarbība ar Zaļo jostu
Vai tiek šķiroti plastmasas atkritumi? (jā, nē)	Nē	Nē	Daļēji	Daļēji	Daļēji

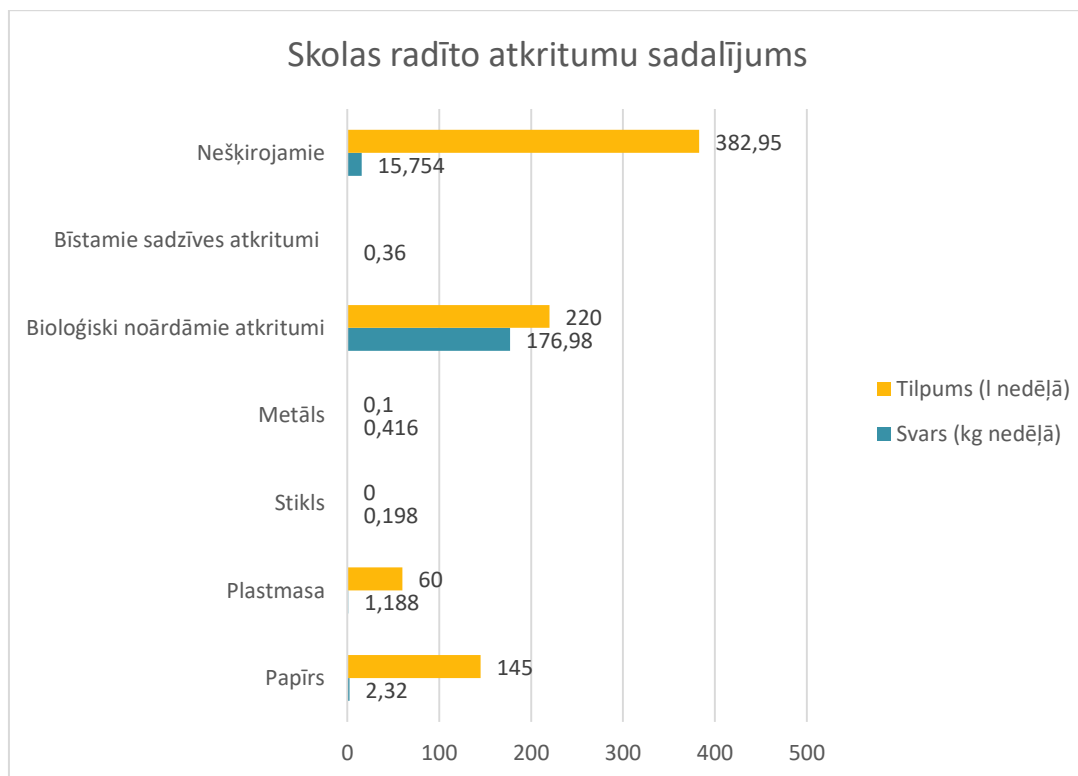
Atkritumu apjoma apkopojums ilgtermiņā. Izvesto konteineru skaits. Konteinera tilpums 1,1 m³.

N.p.k.	Mēnesis	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	Janvāris	4	6	2	6	3	2
2	Februāris	4	2	3	4	2	0
3	Marts	4	6	4	2	6	2
4	Aprīlis	4	4	2	4	2	2
5	Maijs	4	4	4	4	2	2
6	Jūnijs	4	4	2	2	2	2
7	Jūlijs	2	2	4	2	2	2
8	Augusts	2	2	2	2	2	2
9	Septembris	4	4	2	2	2	2
10	Oktobris	6	4	4	4	2	2
11	Novembris	4	3	3	2	2	
12	Decembris	4	2	6	2	2	
	Kopā (izvestie konteineri)	46	43	38	36	29	18

**PROJEKTA "WASTE ART" 1. PRAKTISKĀS ATKRITUMU SVĒRŠANAS
REZULTĀTI /2019.GADA 8. - 12. APRĪLIS/**

Atkritumu veids	Svars (kg nedēļā)	Tilpums (l nedēļā)
Škirojamie:		
Papīrs	2,32	145
Plastmasa	1,188	60
Stikls	0,198	0
Metāls	0,416	0,1
Bioloģiski noārdāmie atkritumi	176,98	220
Bīstamie sadzīves atkritumi	0,36	
Nešķirojamie	15,754	382,95

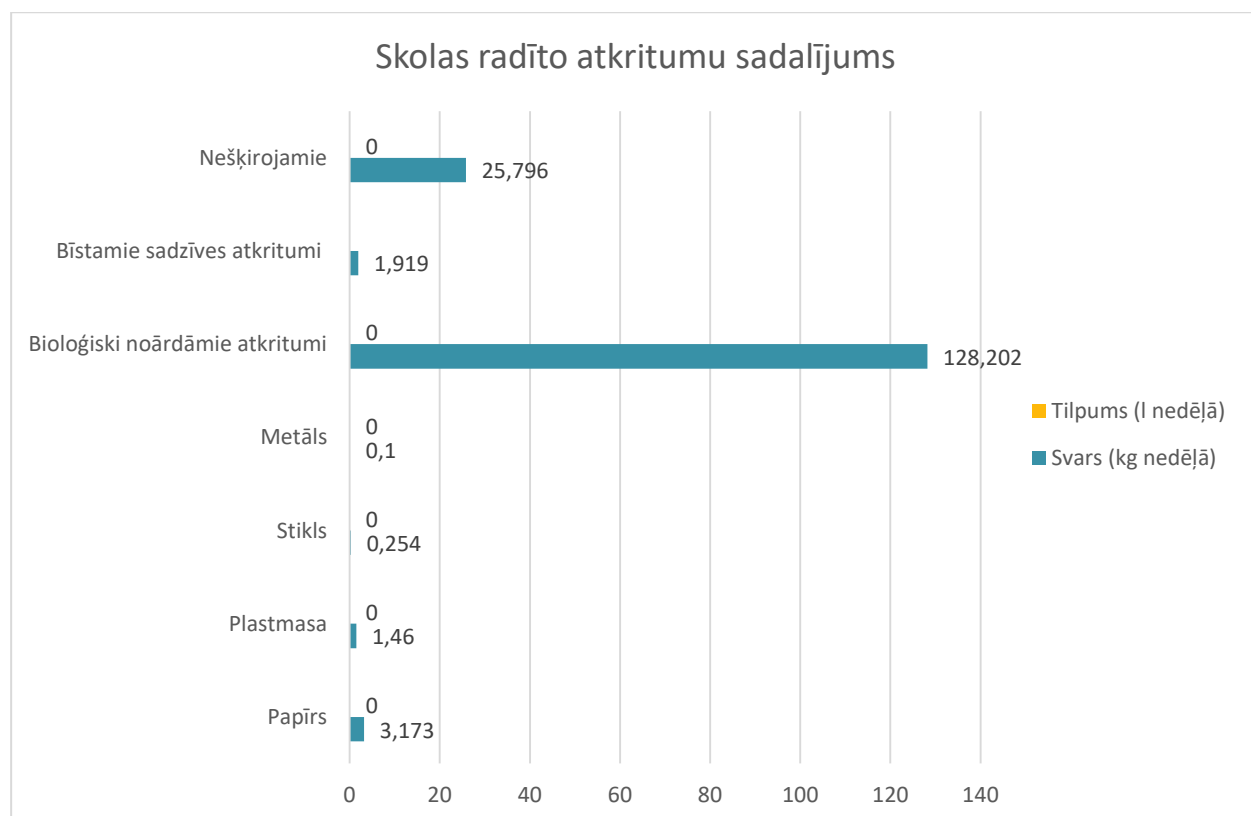
Atkritumu tops	Atkritumu veids	Svars kg	Tilpums l
	1. Bioloģiskie atkritumi /kurus neatdod mīļdzīvniekam/	18,98	60
	2. Nešķirojams papīrs	7,722	160
	3. Nešķirojama plastmasa	6,996	60

**PROJEKTA "WASTE ART" 2. PRAKTISKĀS ATKRITUMU SVĒRŠANAS
REZULTĀTI /2020.GADA 5. - 9. OKTOBRIS/**

Atkritumu veids	Svars (kg nedēļā)	Tilpums (l nedēļā)
Šķirojamie:		
Papīrs	3,173	0
Plastmasa	1,46	0
Stikls	0,254	0
Metāls	0,1	0
Bioloģiski noārdāmie atkritumi	128,202	0
Bīstamie sadzīves atkritumi	1,919	
Nešķirojamie	25,796	0

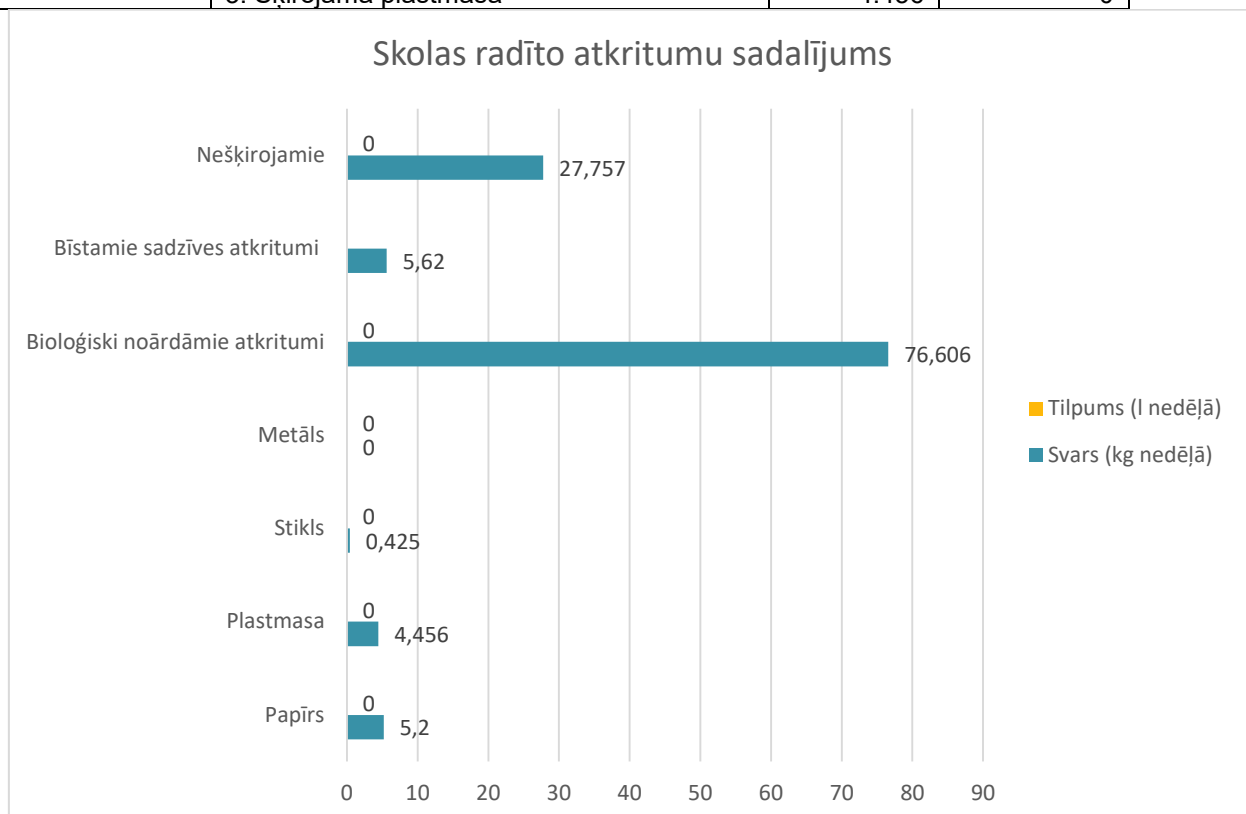
Atkritumu tops	Atkritumu veids	Svars kg
	1. Bioloģiski noārdāmie atkritumi /komposts vai izbaro mīldzīvniekam/	128,202
	2. Nešķirojamie atkritumi /salvetes, kefīra, piena pakas, pamperi u.c./	25,796
	3. Šķirojams papīrs	3,173

PRAKTISKĀS ATKRITUMU SVĒRŠANAS REZULTĀTI /2021.GADA 21.-22.OKTOBRIS/

Atkritumu veids	Svars (kg nedēļā)	Tilpums (l nedēļā)
Šķirojamie:		
Papīrs	5.2	0
Plastmasa	4.456	0
Stikls	0.425	0
Metāls	0	0
Bioloģiski noārdāmie atkritumi	76.606	0
Bīstamie sadzīves atkritumi	5.62	
Nešķirojamie	27.757	0

Atkritumu tops (Ierakstiet 3 atkritumu veidus, kas visvairāk rodas skolā)	Atkritumu veids	Svars kg	Tilpums l
	1. Bioloģiski noārdāmie atkritumi /komposts vai izbaro mīldzīvniekam/	76.606	0
	2. Nešķirojamie atkritumi/salvetes, kefīra, piena pakas, pamperi u.c./	27.757	0
	3. Šķirojamā plastmasa	4.456	0

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar atkritumiem?</i>	<ul style="list-style-type: none"> Mūsu iestādē jau daudzu gadu garumā sadarbībā ar Zaļo jostu norisinās 2 akcijas – makulatūras un bateriju vākšanas akcijas. Grupās tiek aktīvi vākti visi izlietotie papīri, kas tiek pievienoti makulatūrai. Veikts sistemātisks darbs bērnu izglītošanā atkritumu šķirošanas jautājumos, grupās izvietoti Ekopadomes gatavoti plakāti par atkritumu pareizu šķirošanu. Plašas aktivitātes Rīcības dienās par plastmasas atkritumu kaitīgumu, alternatīvām plastmasai. Pārtikas atkritumi (ēdiens, ko bērni neapēd) katru dienu tiek nodoti mājsaimniecībai – mājlopiem. Vecākajās grupās turpinās projektā “Ēd atbildīgi” iesāktais darbs – bērni paši uzliek sev, tik, cik apēdīs. Mājlopiem neatdodamās lietas kompostējam. Ir izgatavotas norādes, kur kurš pārtikas atkritums jāievieto, veikts izskaidrojošais darbs skolotāju palīgiem. Puķu dobjū, lapu, zaru atkritumus izved pēc vajadzības pilsētas komunālais dienests uz pilsētas trūdošo atkritumu novietni. Izveidotas divas komposta kaudzes, kur bērni mācās, kā lietderīgi izmantot trūdošos atkritumus. Pavasarī komposta kastes tiek iztukšotas, veidojot dobes, kurās bērni audzē dārzeņus un puķes. Regulāri un sistemātiski notiek bērnu apmācība par atkritumu šķirošanu, samazināšanu caur nedēļas tēmām, pasākumiem, praktiskām aktivitātēm. Grupās top pašu gatavoti plakāti, atkritumu pētījumi saistībā ar nedēļas tēmām. Lielajās Talkās tiek aicinātas piedalīties ģimenes un darbinieki privāti. Pašu teritorija ir sakopta un talkas laukumā notiek, ja nepieciešams pilnveidot Dabas takas centrus. Aizsākta un vairākus gadus turpina darboties ploginga kustība, Mūsu PII izpratnē tās ir pastaigas, kas ietver sevī arī atkritumu vākšanu pilsētas dažādās vietās. Šajā kustībā var iesaistīties pat paši mazākie bērni, ja vien pedagogs izskaidro, ko darām. Stikla burkas - tiek savāktas virtuvē, pilsētvides serviss savāc pēc pieteikuma Iepakojumu plastmasa “Zaļie asniņi” nogādā uz dzelteni šķirošanas konteineru Plastmasas sadzīves ķīmijas iepakojumi tiek nogādāti uz dzelteni šķirošanas konteineru, to veic grupas pēc nepieciešamības. Bundžas un vienreizējie metāla 3 l burku vāki tiek sakrāti, pēc tam pēc ilgāka laika posma nodotas metāllūžņu savākšanas punktā – Tolmetā. Mūsu iestādes pedagogi ir arī vēstneši pilsētā. Tā piemēram 2019.gada vasarā Alūksnes Bērnu un Jauniešu centrā notika nometne „A-Eko” 2.-4. Klases bērniem, kurā viens no pedagogiem bija no mūsu iestādes. Šajā nometnē liels akcents tika likts tieši uz atkritumu tēmu – gan notika plogings, gan bērni tika teorētiski un praktiski izglītoti atkritumu šķirošanā, gan atgriezta lietām otro dzīvi, gan apmeklējot atkritumu savākšanas poligonu – Daibē un tehnoloģiju parku URDA. Iestādē dalāmies, maināmies ar apģērbu darbinieku vidū, nepaņemto nogādājam NVO vai Sarkanajam Krustam.
<i>Kur saistībā ar atkritumiem nepieci ešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> Jāturpina labi iesākie darbi: samazinājums, šķirošana, plogings. Rodas praktiskas problēmas ar komposta kastēm - komposta daudzums liels, smaka, sadalīšanās laiks ilgāks, nekā paredzējam.

	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes ābeļu ābolu ražas izmantošana, ābeļu stāvokļa novērtēšana, izzāģēšana, ja nepieciešams.
<p><i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Turpināt labi iesāktos darbus atkritumu samazināšanas un apsaimniekošanas jomā, regulāri to aktualizēt darbiniekiem un bērniem. 2. Sadalīt mēnešus grupām plastmasas atkritumu iznešanai. 3. Pēc Vidzemes attīstības aģentūras projekta “Waste Art” metodikas, turpināt atkritumu svēršanu, kas ir gan izglītojoši, gan bērniem saistoši, gan reālas izmaiņas nesoši. 4. Turpināt Plogging kustību akcijā “Tīra jūra sākas Alūksnē”, uzmanību pievēršot tieši ūdenstilpņu sakopšanai. 5. Iesaistīties risinājumu meklēšanā, saistībā ar komposta kastēm un ābolu ražu. Plānojam piesaistīt arboristu, kurš novērtēs ābeļu stāvokli, izgriezīs vecās ābeles. 6. Pārskatīt bioloģisko atkritumu šķirošanas sistēmu, lai kompostā tiktu ievietoti atkritumi, kas sadalās raitāk. 7. Turpināt veicināt informācijas operatīvu elektronisku izplatīšanu, samazinot kopēšanas daudzumu.

ŪDENS

1. Ievads tēmā

Lai arī Latvijā nav vietu, kur mēs varētu izsmelt dzeramā ūdens krājumus, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai nepieciešamo enerģiju. Tāpat svarīgi izpētīt, vai skolas radītie notekūdeņi tiek pietiekami attīrīti pirms ūdens atkal nonāk dabā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā ir sastopami piloši krāni, kurus nevar aizgriezt?	Bieži					x	Nav sastopami
Vai tualetēs ir podi, kuriem sarežģīti noslēgt ūdens tvertni?	Bieži				x		Ir sastopami, problēma tiek novērsta
Cik tualetēs ir podi ar diviem ūdens noliešanas režīmiem?	0 – 20% (no visām tualetēm)			x			Ir tualetes podi ar vienu noliešanas režīmu
Vai jums ir zināms par iespējamiem ūdens zudumiem no caurulēm un citur ūdens apgādes sistēmā?	Ir zudumi / nav informācijas			x			Ir nelieli zudumi, problēma tiek pēfīta
Vai skolā uzstādīti ūdens taupīšanas rīki (aeratori u.c.)	Nav				x		Lielākajā daļā uzstādīti
Cik bieži redzama skolēnu izšķērdīga rīkošanās ar ūdeni?	Bieži				x		Reti, tiek sekots līdz ūdens taupīšanai
Tualetes/dušas, kurās uzstādīti atgādinājumi par ūdens taupīšanu	0 – 10%					x	100% visur uzstādīti atgādinājumi
Vai skola savāc un izmanto lietus ūdeni?	Netiek vākts				x		Vāc un izmanto, lielākoties grupas, pie kurām ir uzstādītas lietus ūdens tvertnes.
Skolotāji un vecākie skolēni zina, kur nonāk skolas notekūdeņi	Neviens nezina				x		Zina lielākā daļa
Vai notekūdeņi pirms nonākšanas dabā tiek pietiekami attīrīti?	Attīrīšana nenotiek					x	Ūdens tiek uzticami attīrīts
Vai skola mēdz apmeklēt notekūdeņu attīrīšanas iekārtas?	Netiek apmeklētas		x				Tā ir daļa no mācību procesa
Cik daudz vidi piesārņojoša sāls ziemā lieto skolas apkārtņē?	Daudz					x	Nemaz, izmanto citas metodes
Vai skolas apkārtņē ir sastopamas virsmas, kas kavē ūdens aizplūšanu notekūdeņu sistēmā (bruģis, zālājs)?	Nav virsmu, asfaltēts pagalms				x		Lielā ūdens daļa uzsūcas, saglabājas.
.....? (jūsu jaut.)							
.....?							
.....?							

3., 4., 5. Šajā tēmā attieksmju vērtējuma, vecāku aptauju jautājumi un pētījuma idejas nav sagatavotas. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli un veikt lielākus pētījumus

Ekopadomes sagatavotā aptauja 2020./2021.mācību gadā vecākiem par ūdens taupīšanu mājas apstākļos.

Atbildes apzīmēt ar x

JAUTĀJUMS	JĀ	NĒ	NEREGULĀRI
Vai ikdienā taupāt ūdeni?			
Vai virtuvē aizsprostojiet izlietni, skalojot pārtikas produktus?			
Vai mazgājot traukus, turat vaļā ūdens krānu?			
Vai visiem ūdens krāniem uzstādīti speciāli uzgaļi-aerostatori?			
Vai tīrot zobus, skalošanai paredzēto ūdeni lejat krūzē?			
Vai izmantojiet vannošānās reizēs dušu?			
Vai ir uzstādīta ekonomiskā dušas galviņa?			
Vai vienā mazgāšanas reizē veļas mašīnu piepildāt pilnu ar drēbēm?			
Vai mazgājot veļu, izmantojat ekoloģiskos mazgāšanas līdzekļus? Kādus?			
Vai tualetē ierīkota ūdens skalošanas tvertne ar 2 ūdens noskalošanas pogām ?			
Vai skalošanas tvertnē tiek likti speciāli aromatizēti skalošanas līdzekļi?			
Vai mazgājot traukus ,izmantojat Ekoloģiskus mazgāšanas līdzekļus? Kādus?			
Vai uzkopjot tualeti, izmantojat ekoloģiskos mazgāšanas līdzekļus? Kādus?			
Vai uzkopjot grīdu izmantojat ekoloģiskos mazgāšanas līdzekļus? Kādus?			
Kur tiek izliets ūdens pēc trauku, veļas mazgāšanas, telpu, tualetes uzkopšanas, ja nav kopējās pilsētas kanalizācijas?			
Cik daudz ūdens izmantojat ikdienā? (litros)			
Vai Jūs savāciet lietus ūdeni laistīšanas un uzkopšanas darbiem?			
Vai Jums ir zināms, kur nonāk ikdienā izlietotais ūdens?			
Vai Jums ir pieslēgums pilsētas ūdensvadam, kanalizācijai?			

PAR TUALETES PODIEM VEIKTAIS PĒTĪJUMS IESTĀDĒ

(NO 17.05.2021.- 21.05.2021.)

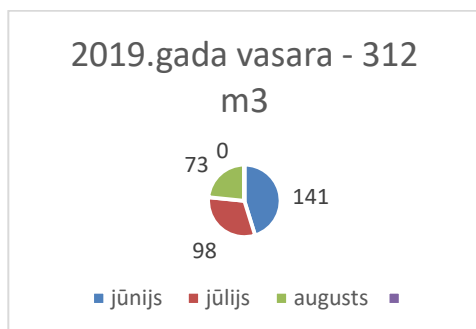
**NODOTS ĒKU UN APSAIMNIEKOJAMĀS TERITORIJAS PĀRZINĪM
UZLABOJUMU VEIKŠANAI**

Grupa, atrašanās vieta	Iesūtītais apraksts	Tekoši tualetes podi	Krāni
1.grupa	Mums viss ir kārtībā. Ūdeņi nekur nepil un arī nesūcas.	-	-
2.grupa	Nesen remontētais tualetes pods tek, bet minimāli.	1	-
3.grupa	3. grupā neviens pods netek.	-	-
4.grupa	Vidējais un malējais (meiteņu) pods tek.	2	-
5.grupa	1 pods tek – vidējais. Vecā tipa kaste (pa nakti puse iztek lēnām, sūcas)	1	-
6.grupa	Mums visi trīs podi, kaut arī aizgriezti, tek. Lapiņa bija pilnīgi piesūkusies ar ūdeni.	3	-
7.grupa	Meiteņu pusē mums krāns nav nogriežams, tur ir 2 kopā un nevar izkustināt. Otru nogriezu, bet sūce ir . Abiem salvetes slapjas.	2	Krānu problēma - 2 krāni pielikti viens otram blakus tā, ka nevar pagriezt
8.grupa	8. grupā divi podi, abi tek.	2	-
9.grupa	9. grupā pārbaudīti trīs podi. Viens jau iepriekš reģistrēts saimniecisko darbu burtnīcā kā bojāts. Visiem trīs podiem papīrs bija pilnībā izmircis.	3+ 1 (jau reģistrēts)	-
10.grupa	10.grupā (nemanāmi, bet notiek) tek 3 podi. Viens sauss	3	-
11.grupa	Par podiem- pa nakti visi slapji kļuvuši. Bet vakarā, kad izdarīju kā teici, viens papīrtis uzreiz palika mitrs.	4	-
Personāla tualetes pie zāles	Pie zāles tualetes viss papīrs samircis.	1	-
Personāla tualetes pie virtuves	Pie virtuves tualetes pods netek.	-	-

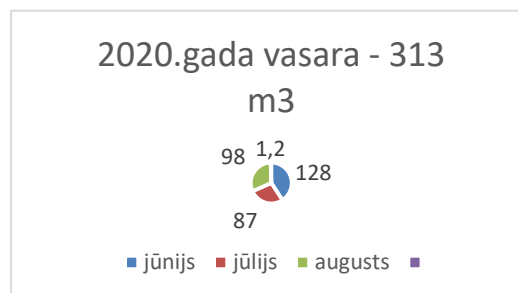
ŪDENS PATĒRIŅŠ 2019. UN 2020. GADA VASARAS MĒNEŠOS.

2019. gada vasarā netiek izmantota lietusūdens krātuve.

Kopš 2020. gada vasaras tiek izmantota viena lietusūdens krātuve.

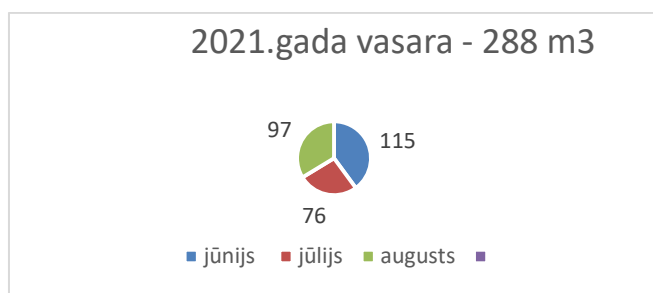

2019.gada vasarā kopā apmeklē 250 bērnu.

Vidējais bērnu apmeklējums mēnesī - 96

Ūdens patēriņš 2020.gadā pieaudzis par 1m³, lai gan šajā gadā izmantota lietusūdeņu krātuve. Lielāks bērnu skaits.

Vidējais bērnu apmeklējums mēnesī – 90 bērni.

Ūdens patēriņš samazinājies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu:

- Mazāks bērnu skaits
- Vairāk tiek izmantots lietus ūdens permakultūru dobju laistīšanai, smilšu kastēm, bērnu baseiniem,
- Pārrunāts un sekots līdzī ūdens taupīgākai izmantošanai

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Patērētā ūdens apjoms (septembrī) (m ³)	175	188	178	126	156	161	129
Patērētā ūdens apjoms (gadā) (m ³)	1790	1881	1874	1652	1775	1624	

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar ūdens izmantošanu?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Pandēmijas laikā bērnu un darbinieku atbilstoša rīcība ūdens taupīšanas nolūkā, sistēmu noslēgšana uz nakti un periodiem, kad iestāde nedarbojas, krānu savlaicīga aizgriešana, nogriešana uz mazāku strūklu utt.

	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes un grupas telpās izliktas atgādnes par ūdens taupīšanu, darbinieki seko bērnu paradumiem. • Iestādē izmantots tīrs dzeramais krāna ūdens. • Darba dienas beigās un brīvdienās telpās tiek noslēgtas ūdens patēriņa ierīces. • Ātri salabota ūdens padeves sistēma avārijas situāciju gadījumos (tualetes podi, krāni, dušas). • Iestādes teritorijā nekrājas notekūdeņi un ziemā teritorijā celiņu kaisīšanai tiek lietotas tikai smiltis. • Virtuve, veļas mazgātuve aprīkotas ar ūdeni taupošām ierīcēm. • Vasaras periodā puķu dobes, smilšu kastes un permakultūras dobes tiek laistītas ar lietus ūdeni. • Veikta tualetes podu apsekošana ūdens zudumiem, daļēji novērsti bojājumi .
<p><i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Turpināt sadarboties ar ēku, apsaimniekojamās teritorijas pārzini par savlaicīgu santehnikas nomaiņu, savlaicīgu salabošanu, ūdens skaitītāju, patēriņa apsekošanu, karstā ūdens skaitītāja datu pieslēgšanu monitoringa sistēmai sadarbību ar M.Kaļvu – saimniecisko darbu veikšanu, ņemot vērā bērnu un darbinieku pētījumu. • Izlikt atgādnes par lietus ūdeņu efektīvāku izmantošanu rudens, pavasara un vasaras periodos. • Izveidot otru lietus ūdens savākšanas vietu laukumā • Veikt vecāku aptauju par ūdens patēriņa un mazgājamo līdzekļu lietošanas paradumiem ģimenēs • Turpināt veikt bērnu, vecāku, darbinieku apkārtējās sabiedrības izglītošanu
<p><i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pēc nepieciešamības grupās, iestādes telpās atjaunot uzsaukumus par ūdens taupīšanu. • Veikt katrā grupā, iestādes telpās atkārtotu podu, krānu apsekošanu, ziņot par rezultātiem, tos apkopot kopīgā anketā, salīdzināt pētījumus, informēt ēku un apsaimniekojamās teritorijas pārzini par situāciju darbu plānošanai un veikšanai • Mazajai EKO padomei apkopot EKO vides kodeksu par ūdeni, iepazīstināt ar to iestādes darbiniekus, grupas. Katrā grupā sagatavot vides kodeksa plakātu, to pārrunāt, būt zinošiem par gada tēmu. • Vecākiem aizpildīt anketu par ūdens taupīšanu mājas apstākļos. Kopā ar mazo Ekopadomi apkopot rezultātus. Sagatavot izglītojošo materiālu, ņemot vērā rezultātus • Grupās diskutēt ar bērniem par vides piesārņotību, “Sekas piesārņojuma nonākšanai jūrā” (I.Hollas, S.Vancānes sagatavota prezentācija un darba materiāli bērniem) • Dalība Rīcības dienās “Īstais brīdis sākt taupīt ūdeni!” • Organizēt gada akciju “Tīra jūra sākas Alūksnē”

AKCIJA “ TĪRA JŪRA SĀKAS ALŪKSNĒ”

Norises laiks: 2021./2022. mācību gads (septembris - maijs)

MĒRĶIS:

1. Mācīt izpratni par ūdens resursiem, to taupīšanu, tīrības saglabāšanu iesaistot bērnus un ģimenes:
  - ūdens rezervuāru izpēti ekspedīcijās,
  - ūdens lietošanas paradumu maiņa - saprātīgā taupīšanā, eko mazgāšanas līdzekļu izvēlē
2. Popularizēt ģimenēm, bērniem, iestādēm, vietējai kopienai veselīgu, aktīvu videi draudzīgu dzīvesveidu, aktīvās atpūtas iespējas, pozitīvu emocionālu pārdzīvojumu, apmeklējot un izpētot dažādus ūdens rezervuārus tuvākajā un tālākajā apkārtnē.

UZDEVUMI:

1. Aicināt ģimenes brīvajā laikā pēc iespējam apmeklēt dažādus ūdens rezervuārus, iepazīties ar tiem, iesūtīt foto virtuālās izstādes veidošanai.
2. Mācīt orientēties dabā un kartē, iepazīstot dažādus ūdens rezervuārus, atbilstoši bērnu vecuma spējām.
3. Grupām izvēlēties vienu ūdens rezervuāru pieejamā attālumā pētnieciskai un radošai bērnu darbībai visos gadalaikos, integrēti realizējot vecumam atbilstošus pirmsskolas programmas uzdevumus visās mācību jomās.
4. Sagatavoto pētniecisko, māksliniecisko materiālu prezentēt Ūdens dienā.
5. Vingrināt bērnus staigāt kājām, izjust, piedzīvot pārgājiena prieku dabā, fiksēt, apkopot noieto attālumu.
6. Turpināt plogingot, dodoties uz ūdenstilpnēm, veicinot atbildīgu attieksmi pret vidi.
7. Rosināt izpratni par ūdens nozīmi dabā, cilvēku dzīvē, piesārņojuma samazināšanu.
8. Rīcības dienās informēt un aicināt vietējo kopienu taupīt ūdens resursus, samazinot ūdens piesārņotību un veicot labos darbus ūdens rezervuāru saudzēšanā.
9. Veikt aptauju par ūdens lietošanas paradumiem ģimenēs, balstoties uz rezultātiem, sagatavot izglītojošus materiālus vecākiem.
10. Apmeklēt ūdens attīrīšanas staciju

PĀRTIKA

1. Ievads tēmā

Katru dienu uz skolas ēdnīcām no tuvākas un tālākas apkārtnes plūst pārtikas produktu kilogrami. Sadarbojoties ar pašvaldību un uzliekot skaidras zaļā iepirkuma prasības, var panākt, ka šī pārtika ir audzēta atbildīgi pret vidi. Skolā var panākt to, ka arvien mazāk cilvēkiem domātas pārtikas nonāk atkritumos vai tiek izbarota dzīvniekiem. Svarīgi arī izglītēt visu skolu un vecākus par videi nedraudzīgākajiem produktiem (rūpnieciski audzēta gaļa, olas, piens, palmu eļļa), lai mudinātu samazināt to klātbūtni mūsu ēdienā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai tie, kas atbildīgi par iepirkumiem ēdināšanai, zina atšķirību starp bioloģisko produktu un Zaļās karotītes sertifikāciju?	Atšķirības nezina		X				Zina visas atšķirības
Vai ēdināšanas iepirkumā ir bioloģiski sertificēti produkti? Ārstnieciskās augu tējas, integrēti audzēti dārzeņi vietējie sezonālie dārzeņi 50%	Nav nemaz		X				100%
Vai Ekopadomei ir iespējas piedalīties pārtikas iepirkuma sagatavošanā?	Nav					X	Vienmēr
Aptuveni cik liela daļa skolā sagatavotās pārtikas netiek apēsta?	>50%				X		0 – 5%
Kāda vecuma bērniem ir iespēja pašiem salikt savas porcijas?	Nevienam					X	Visu vecumu
Vai neapēsto bezmaksas ēdienu ir iespēja vēlāk apēst citām klasēm? Produktus, kurus drīkst uzglabāt, piedāvā tajā pašā dienā, citā ēdienreizē	Nekad		X				vienmēr
Vai tiek apkopota informācija par ēdieniem, kas visbiežāk tiek neapēsti?	Nekad		X				Regulāri
Kāda ir sadarbība ar ēdinātājiem izmestā ēdiena daļas samazināšanā?	Slikta					X	Laba
Cik bieži bezmaksas ēdienkartē iekļauti uzturam pilnvērtīgi veģetāri ēdieni?	Nekad		X				Katru nedēļu
Kāda ir ēdienu izvēle ēdnīcā bērniem, kas neēd gaļu un zivis?	“Salāti un kartupeļi”			X			Pilnvērtīgi ēdieni
Cik viegli skolēniem panākt ēdnīcas ēdienkartes izmaiņas?	Grūti			X			Ļoti viegli
Vai skolotāju istabā parādās “Fair trade” produkti (kafija, cukurs u.c.)?	Nekad		X				Vienmēr
Vai notiek pasākumi, kas popularizē apkārtnes bioloģiskos zemniekus?	Nekad		X				Vairāki
Vai un cik daudz skolā bērni audzē garšaugus un tējas?	Nemaz					X	Daudzās vietās
Vai un cik daudz skolā bērni audzē dārzeņus?	Nemaz					X	Daudz
Vai apgūstot gatavošanu tiek pievērsta uzmanība videi draudzīgiem ēdieniem?	Nekad					X	Regulāri
Jautājumi no tēmas “Vide un veselība” (var nokopēt tur iegūtos rezultātus):							
Vai skolā rudenī ir pieejami vietējie augļi no skolēnu mājām? (neattiecas uz skolas augļa programmu)	Nav pieejami				X		Vairākās klasēs
Vai skolā pieejams saldumu automāts, citi rūpnieciski našķi	Viegli pieejami					X	Nav pieejams
Vai skolai iespējams ietekmēt ēdienkarti un pārdotos produktus?	nav				X		Viegli iespējams
Cik liela daļa skolēnu starp stundām regulāri izvēlas pirkt ēdienu veikalā ārpus skolas?	Vairāk kā puse					X	Gandrīz neviens
Cik daudz palmu eļļas saturošu produktu (čipsu, cepumu utt.) iepakojumi ikdienā redzami atkritumu grozos?	Daudz dažādu					X	Gandrīz nemaz

	iep.								
.....? (jūsu jaut.)									
.....?									

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

lesakām papildus novērtēt skolēnu zināšanas un attieksmi pret pārtikas un vides jautājumiem.

<i>Vai zini, kā veikalā atpazīt bioloģiski sertificētus produktus?</i>
- jā   - nē   - neesmu drošs
<i>Vai savā ikdienā ēd produktus, kuru sastāvā ir palmu eļļa?</i>
- nē   - ļoti maz   - jā, gana daudz   - nezinu, kuros ir palmu eļļa
<i>Vai piekrīti, ka videi draudzīga ēšana ikdienā nav dārgāka?</i>
- jā, var būt pat lētāka   - nē, ir dārgāka   - neesmu drošs
<i>Kuri no šiem tev liekas 3 svarīgākie principi, kas jāievēro, lai ēstu videi draudzīgi?</i>
- Jāpērk tikai Latvijā ražoti produkti - Jāpērk bioloģiski sertificēti produkti - Jāaudzē pārtika pašam - Jāsamazina gatavo produktu pirkšana no veikala un vairāk jāgatavo mājās - Jāsamazina gaļas patēriņš (ja tā nav bioloģiski sertificēta) - Jāpērk augļi un dārzeņi, kuriem šobrīd ir ražas sezona - Jāsamazina izmestās pārtikas daudzums
<i>Vai tev patīk gatavot ēst?</i>
- jā   - reizēm   - nē   - īsti neprotu neko gatavot
<i>Vai zini kādu ēdienu, kura sastāvdaļas ir ļoti videi draudzīgas (tām maza ietekme uz klimata pārmaiņām, dabu)?</i>
- jā   - nē   - neesmu drošs
<i>Kas ir šis ēdiens?</i>

4. Šajā tēmā vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

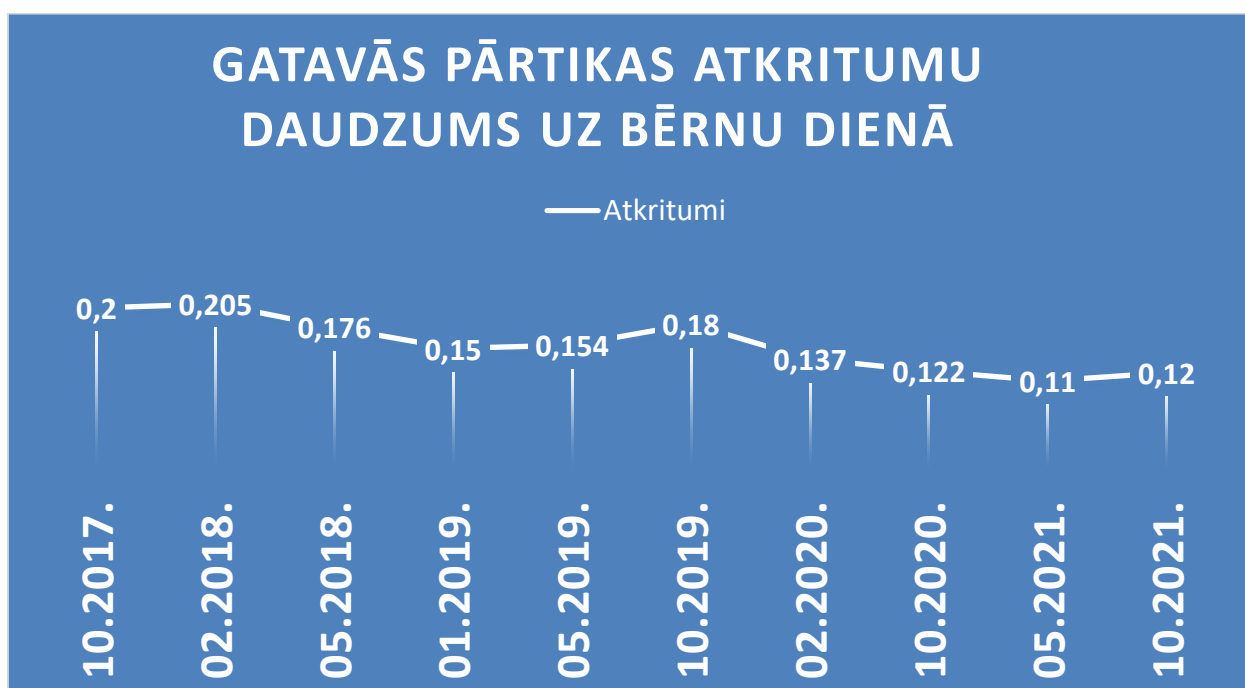
Uzziniet, cik tieši daudz pārtikas tiek izmests atkritumos skolas ēdnīcā vienā dienā. Tas ietver arī kompostēšanu, atdošanu dzīvniekiem u.c. pārtikas atkritumu izmantošanas veidus. To iespējams uzzināt, sadarbspā ar ēdnīcas personālu, nosverot pārpalikumus. Kopējo izmestās pārtikas daudzumu nepieciešams izdalīt ar skolēnu skaitu, tā iegūstot pārtikas atkritumu daudzumu uz 1 skolēnu. To vajadzētu pareizināt ar 160 (mācību dienu skaits mācību gadā), tā iegūstot kopējo atkritumu daudzumu vidēji uz 1 skolēnu visā mācību gadā. Parasti Ekoskolās šis daudzums ir 50 – 70 gramu uz cilvēku dienā jeb 8 – 11 kg gadā.

Skolās ir vienreizējā ēdināšana, pirmsskolās ēdina 3-4reizes dienā, tādēļ pārtikas atkritumu attiecīgi ir vairāk.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Novērtējot izmaiņas, vienmēr izmantojiet vienas un tās pašas mērvienības un izvērtēšanas metodes, lai dati būtu pēc iespējas precīzāki.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Izmestās gatavās pārtikas daudzums gadā (kg) uz 200bērniem			10000L	7500L	6860L	5460L
Izmestās gatavās pārtikas daudzums gadā uz vienu bērnu, (kg) d.d. 250			50L	37,5L	34,3L	27,3L
Izmestās gatavās pārtikas daudzums vidēji dienā uz vienu bērnu, (grami)			0,200L	0,150L	0,137L	0,110L
Bioloģiski sertificētas pārtikas īpatsvars (no kopējām ēdināšanas izmaksām, %)						

Gatavās produkcijas atkritumu līkne šoreiz aug. Iespējams par iemeslu ir mazāks bērnu skaits sakarā ar Covid ierobežojumiem, jo mazāks bērnu skaits, jo virtuvei grūtāk pagatavot precīzi un grūtāk precīzi izdalīt, atkritumu rekord grupa tika uzrunāta - salikt galvas kopā un rast risinājumu atkritumu mazināšanā.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar pārtikas tēmu?</i>	<p>1. EKOPADOME KATRU GADU AICINA IESTĀDES ĢIMENES DALĪTIES AR RUDENS VELTĒM NO SAVA DĀRZA. ATSAUCĪBA IR LIELA GAN NO BĒRNU ĢIMENĒM, GAN NO DARBINIEKIEM. UZSKATĀMU PIENESUMU VAR REDZĒT ĒDINĀŠANAS IZMAKSU SAMAZINĀŠANOS OKTOBRA MĒNESĪ.</p> <p>2. TIEK TURPINĀTS UZSKAITĪT UN PĒTĪT GATAVĀS PĀRTIKAS ATKRITUMU DAUDZUMU, APSTĀKĻUS, KAS IETEKMĒ, NOVĒRSTAS NEPILNĪBAS. PĀRTIKAS</p>

	<p>ATKRITUMU DAUDZUMS GADU NO GADA SAMAZINĀS.</p> <p>3. PIEDĀVĀTI BĒRNIEM VESELĪGI PĀRTIKAS PRODUKTI, TĀDĀ VEIDĀ UN ĒDIENKĀRTĒ, KURĀ VIŅIEM GARŠO LABĀK.</p> <p>4. VEGETĀRĀS DIENAS ĒDIENKARTE REIZI MĒNESĪ, SADARBOJOTIES AR PAVĀRĒM, DAŽĀDOJOT PIEDĀVĀJUMU.</p> <p>5. IZGLĪTOJOŠAIS DARBS AR BĒRNIEM UN VECĀKIEM PAR GAĻAS SAMAZINĀJUMU UZTURĀ UN PRODUKTIEM, KURI VAR AIZSTĀT GAĻU AR SAVĀM UZTURVĒRTĪBĀM.</p> <p>6. ĒDIENA PATSTĀVĪGA IELIKŠANA ŠĶĪVĪ.</p> <p>7. ĀRKĀRTĪGI RŪPĪGS S PĀRTIKAS IEPIRKUMU KOMISIJAS DARBS</p>
<p><i>Kur saistībā ar pārtiku nepieciešami uzlabojumi?</i></p>	<p>1. DARBINIEKI DAŽĀDI INTERPRETĒ BĒRNU SPĒJAS PATSTĀVĪGI IELIKT ĒDIENU.</p> <p>2. SISTEMĀTISKI TURPINĀT VISU LABI IESĀKTO, EKOPADOMEI SAGLABĀT LABO SADARBĪBU AR ĀRSTA PALĪGU.</p> <p>3. SAMAZINĀT ŠOBRĪD AUGOŠO PĀRTIKAS ATKRITUMU LĪKNI.</p>
<p><i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i></p>	<p>1. ORGANIZĒT SKOLOTĀJU PALĪGU SANĀKSMES, KURĀS PA BĒRNU VECUMA GRUPĀM TIKTU SAGATAVOTI VIENOTI NOTEIKUMI IESTĀDĒ BĒRNUPAŠAPKALPOŠANĀS PRASMJU APMĀCĪBĀ UN PIELIETOŠANĀ.</p> <p>2. ATBILDĪGAJĀM EKOPADOMES SKOLOTĀJĀM S.PUŠPUREI, J.TETEREI – TETEROVSKAI SADARBOTIES AR ĀRSTA PALĪGU , KOPĪGI KOORDINĒJOT UZSĀKTO VESELĪGAS UN ATBILDĪGAS PĀRTIKAS LIETOŠANAS PARADUMU, INICIATĪVU REALIZĒŠANAS TURPINĀŠANĀS IESTĀDĒ.</p>

VIDE UN VESELĪBA

1. Ievads tēmā

Laikā, kad patērniecības kultūra vilina jauniešus izvēlēties videi un veselībai kaitīgus ieradumus, vides izglītības mērķis ir piedāvāt alternatīvas – aizraujošas bezmaksas, veselīgas un radošas aktivitātes, ar kurām iepazīt dabu un ilgtspējīgu dzīvesveidu. Ekoskolai jānodrošina iespēja apgūt nepieciešamās prasmes, lai dzīvotu labklājīgi, nepiesārņojot un neapdraudot vidi, kas šo labklājību nodrošina.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā rudenī ir pieejami vietējie augļi no skolēnu mājām? (neattiecas uz skolas augļa programmu)	Nav pieejami				X		Vairākās klasēs
Vai skolā pieejams saldumu automāts, citi rūpnieciski našņi	Viegli pieejami					X	Nav pieejams
Vai skolai iespējams ietekmēt ēdienkarti un pārdotos produktus?	nav				X		Viegli iespējams
Cik liela daļa skolēnu starp stundām regulāri izvēlas pirkt ēdienu veikalā ārpus skolas?	Vairāk kā puse					X	Gandrīz neviens
Cik daudz palmu eļļas saturošu produktu (čipsu, cepumu utt.) iepakojumi ikdienā redzami atkritumu grozos?	Daudz dažādu iepakojumu					X	Gandrīz nemaz
Vai skolā notiek ēst gatavošanas meistarklases, kurās var iemācīties gatavot videi un veselībai draudzīgus našņus?	Nenotiek nekad					X	Notiek visām vecuma grupām un dzimumiem
Vai skolā izmantotie tīrīšanas, dezinfekcijas līdzekļi ir videi un veselībai draudzīgi (sertificēti)?	Tādu nav				X		Visi līdzekļi ir ekosertificēti
Vai skolā tiek izmantoti videi draudzīgi būvmateriāli un krāsas remontam, videi draudzīgas mēbeles?	Tam netiek piešķirta uzmanība			X			Pēc iespējas vienmēr
Klases vakaros un svētkos ir tradīcija nest tikai videi un veselībai draudzīgas uzkodas	Nevienā klasē				X		Visās klasēs
Cik bieži balvās un Ziemassvētku dāvanās saldumi ar milzīgu cukura daudzumu aizvietoti ar veselīgām uzkodām?	Dāvanās vienmēr ir tikai saldumi				X		Saldumi dāvanās reti
Skolā tiek veicināta aktīva izkustēšanās starpbrīžos	Izkustēšanās tiek ierobežota					X	Izkustēšanās tiek veicināta
Cik bieži tiek rīkotas fiziskās aktivitātes un sacensības brīvā dabā?	Tikai sporta stundās					X	Bieži pasākumi ar uzdevumiem ārā
Vai skolas apkārtnē ir tīrs gaiss?	Konstatēts liels piesārņojums					X	Gaiss ir tīrs
Vai skolā un skolas apkārtnē ir liels troksnis?	Troksnis ir augsts					X	Troksnis ir zems
Vai skolas telpās ir atbilstoša gaisa kvalitāte? (jūsu jaut.)	Pietrūks svaiga gaisa			X			Gaiss ir tīrs
....?							
....?							

3., 4. Šajā tēmā attieksmju vērtējuma un vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

Ar dažādām metodēm (ne tikai ķērpjiem) izpētiet gaisa piesārņojuma līmeni skolas tuvumā. Apkopojiet rezultātus par šāda piesārņojuma ietekmi uz veselību un pārrunājiet iespējas piesārņojumu skolas apkārtnē mazināt.

6. Šajā tēmā ilgtermiņa datu salīdzinājums nav standartizēts. Varat izmantot un noskaidrot precīzāk kādus no Skolas izvērtējuma sadaļas jautājumiem.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar vides un veselības tēmu?</i>	<p>1. EKOPADOME AICINĀJA IESTĀDES ĢIMENES DALĪTIES AR RUDENS VELTĒM NO SAVA DĀRZA. ATSAUCĪBA BIJA GAN NO BĒRNU ĢIMENĒM, GAN NO DARBINIEKIEM. UZSKATĀMU PIENESUMU VAR REDZĒT ĒDINĀŠANAS IZMAKSU SAMAZINĀŠANOS OKTOBRA MĒNESĪ. TURPINĀSIM ĪSTENOT ŠO LABO PIEREDZI ARĪ TURPMĀK.</p> <p>2. NOTIEK ĒST GATAVOŠANAS NODARBĪBAS BĒRNIEM, KURĀS VAR IEMĀCĪTIES GATAVOT VIDEI UN VESELĪBAI DRAUDZĪGUS NAŠĶUS, VISMĀZ REIZI MĒNESĪ IR MĀJTURĪBAS NODARBĪBAS, KURĀS BĒRNI MĀCĀS GATAVOŠANAS KULTŪRU, GATAVOT VESELĪGI UN IZBAUDĪT PAGATAVOTO.</p> <p>3. FIZISKO AKTIVITĀŠU PIEDĀVĀJUMS BĒRNIEM IR REGULĀRS, INTERESANTS UN DAŽĀDS.</p> <p>4. SPORTA ZĀLES REMONTAM, TROKŠŅU SLĀPĒŠANAI GRIESTOS TIKA IEKLĀTAS SPECIĀLAS PLĀTNES.</p> <p>5. LAUKUMIEM IEGĀDĀTAS SERTIFICĒTAS IERĪCES BĒRNU FIZISKAJAI ATTĪSTĪBAI.</p> <p>6. VEIKTS ILGTERMIŅA DARBS GADA GARUMĀ, LAI NOTIKTU PĒC IESPĒJAS EFEKTĪVĀKA VENTILĀCIJAS SISTĒMAS DARBĪBA</p>
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<p>1. TURPINĀT SEKOT, LAI MATERIĀLI TELPU REMONTAM, LABIEKĀRTOŠANAI, MĀCĪBU MATERIĀLI TIKTU PĒC IESPĒJAS IEGĀDĀTI VIDEI DRAUDZĪGI.</p> <p>2. JĀTURPINA SEKOT VENTILĀCIJAS SISTĒMAS DARBĪBAI, GAISA KVALITĀTEI TELPĀS.</p> <p>3. PANDĒMIJAS APSTĀKĻOS APGRŪTINĀTA SPORTA NODARBĪBU KVALITATĪVA, SISTEMĀTISKA NORISE</p>

Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?

1. TURPINĀT SEKOT UN ANALIZĒT GAISA KVALITĀTI Telpās sadarbībā ar AS "ALŪKSNES SILTUMS".
2. SEKOT JAUNIEGĀDĀJAMO LIETU, REMONTIEM NEPIECIEŠAMO LIETU ATBILSTĪBAI – VIDEI DRAUDZĪGS.
3. ATBALSTĪT, MEKLĒT LABĀKO RISINĀJUMU BĒRNU SPORTA UN CITU AKTIVITĀŠU ORGANIZĒŠANĀ IEROBEŽOJUMU PERIODĀ.
4. SAISTĪBĀ AR GADA TĒMU "ŪDENS" VEIDOT INFO MATERIĀLU VECĀKIEM PAR VIDEI DRAUDZĪGIEM TĪRĪŠANAS LĪDZEKĻIEM.
5. RĪCĪBAS DIENĀS BRĪVBODEI SAGATAVOT INFO PAR VIDEI DRAUDZĪGU VEĻĀS MAZGĀŠANU UN KASTAŅU MAISIŅUS IZDALĪŠANAI APMEKLĒTĀJIEM.

SKOLAS VIDE UN APKĀRTNE, MEŽS

1. Ievads tēmā

Skolas var mācīties no dabas, kurā katra brīvā niša tiek aizpildīta ar dzīvību – tāpat arī skolas teritorijas daļas jāpiepilda ar izglītojošiem, dabas un atpūtas elementiem pēc iespējas vairāk.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik daudz augu atrodas skolas telpās?	Augu nav				x		Augi ir katrā brīvā vietā
Vai skolēni nodara pāri skolas augiem (tos aplaužot, bojājot)?	daudziem augiem bojājumi					x	augiem bojājumu nav
Vai skolas telpaugi tiek izmantoti mācību stundās?	nekad				x		bieži
Cik lielu daļu skolas pagalma aizņem zālāji?	0 – 20% no teritorijas				x		Vairāk kā 80%
Cik koku ir skolas pagalmā?	Koku nav					x	Daudz koku
Aptuveni cik daudz augu sugu redzams zālājā? (10x10 cm laukumā)	Viena suga		x				Vairāk kā 10
Cik kukaiņu sugu iespējams pamanīt skolas apkārtnē 5 minūšu pastaigas laikā (septembra sākumā)?	Kukaiņu nav			x			Vairāk kā 10 sugas
Vai skolas teritorijā ir zonas, kurās zālājs tiek pļauts tikai vienreiz gadā (līdzīgi pļavām)?	nav			x			20% no zālāja
Cik atšķirīgi ir augi skolas zālājā dažādās vietās?	Augi ir visur vienādi			x			Augi ļoti atšķiras dažādās vietās
Vai skolā tiek audzēti garšaugi, ko izmantot mācībās un pasākumos?	nav					x	Daudz augu
Vai skolā nezāļu un kukaiņu apkarošanai izmanto pesticīdus?	bieži					x	nekad
Vai skolas pagalmā iespējams iepazīt un uzzināt vairāk par apkārtnē sastopamiem augiem un dzīvniekiem?	Nav nekādas informācijas			x			Daudz zīmīšu, citu info materiālu
Skolas pagalmā un apkārtnē ir daudz iespēju vadīt mācību stundas	Tas nav iespējams				x		jebkuram mācību priekšmetam

Skolas pagalmā un apkārtnē tiek bieži vadītas mācību stundas	Nekad					x	Bieži
Skola organizē zaļos pārgājienus, kuru laikā tiek izzinātas dabas vērtības skolas tuvākajā un tālākajā apkārtnē	Ļoti reti					x	Vairākas reizes gadā katrai klasei
Vai skolas pagalmā ir veidotas īpašas dzīvotnes kukaiņiem – kukaiņu viesnīca, akmeņu kaudze, zaru kaudze, reti pļauts zālājs?	nav			x			Vairākas dažāda veida dzīvotnes
Vai skolēniem ir iespēja izteikt ieteikumus par to, ko viņi vēlētos redzēt skolas pagalmā?	Tikai mutiski skolotājiem	x					Pastāv ieteikumu kaste un citi veidi
Vai mācību procesā tiek izmantots tuvākā apkārtnē esošs mežs?	Netiek				x		Bieži, visu gadu
Vai skolotāji drukājot un kopējot izmanto abas papīra puses?	reti				x		Gandrīz vienmēr
Vai skolā izvērtējat drukāšanas nepieciešamību?	reti					x	vienmēr
Vai tualetes papīrs un salvetes veidoti no pārstrādāta papīra?	nekur				x		visur
Vai lietojat rakstāmpapīru no pārstrādātām izejvielām?	nekad			x			bieži
Vai koksnes produktiem (papīram u.tml.) ir FSC sertifikāts?	nekur			x			visur
Cik daudz dabas materiālu tiek izmantots skolā?	maz					x	daudz
.....? (jūsu jaut.)							

3., 4. Šajās tēmās attieksmju vērtējuma un vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

Izmantojot materiālus no sadaļas Lielās augu medības, veiciet dzīvotņu kartēšanu savā skolas pagalmā.

6. Šajā tēmā ilgtermiņa datu salīdzinājums nav standartizēts. Varat izmantot un noskaidrot precīzāk kādus no Skolas izvērtējuma sadaļas jautājumiem.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ir daudz iespēju vadīt āra rotaļnodarbības, sporta aktivitātes un pētniecisko darbu laukumā. • Iestādes teritorijā ir atrodamas daudzveidīga koku sugas – gan

<p><i>skolas apkārtni un tās izmantošanu?</i></p>	<p>savvaļas koki kā liepa, egle, pīlādzis, bērzi, ozols, vītols, tā arī augļu dārza koki un krūmi. Pakāpeniski tiek atjaunots un papildināts koku sugu klāsts, tiek stādīti jaunie kociņi (egle, ozols, goba)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regulāri tiek organizēti zaļie pārgājieni, ekskursijas, kuru laikā, bērni praktiskā veidā izzina dabas vērtības skolas tuvākajā un tālākajā apkārtnē • Katrā grupā, atbilstoši vecumposmam, bērni iesaistās garšaugu audzēšanā, uz palodzes, dobēs. • Izaudzētos garšaugus lieto uzturā, veicinot vietējās, sezonālas, bioloģiski audzētās produkcijas nozīmi. Izzinām praktiska veidā bioloģisko daudzveidību, nelietojam pesticīdus. • Augu atlieku kompostēšana, iestādes laukumā izvietotajā komposta kaudzē, zemes izmantošana dobēm, lielākas izpratnes veidošana par kompostēšanas nepieciešamību • Sadarbībā ar Dabas fondu iesēts dabiskās pļavas m2. • Pārveidotas 3, 4, 5, 6. grupas laukumā daļu garšvielu dobes, izveidota permakultūras dobe. Komposts izvests dobju ierīkošanai. • Dalība meža stādīšanas talkās, gan darbinieki, gan 5.grupas bērni. • 5.grupas dalība Cūkmena programmā
<p><i>Kuros jautājumos skolas vidē un apkārtnē nepieciešami uzlabojumi?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Daudzas lietas rotaļu zonā, info zīmītes ir nolietojušās, nepieciešams atjaunot laukumu aprīkojumu. • Nepļautās zonas atstāšana vismaz līdz jūlija beigām, ļaujot pēc iespējas vairāk izziedēt pļavas augiem, pēc tam šo zāli nopļaut, bez sasmalcināšanas (zāles pļāvēju), ļaujot izžūt sienam un to savākt. • Izpratnes un praktiskās rīcības komposta kastu apsaimniekošanas pilnveidē. • Nepieciešamas atpūtas zonas soliņu atjaunošana.
<p><i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • 3.grupas vecāki un Iestādes padome piedalās AAN fonda un biedrības “Daibes ilgtspējas centrs” rīkotajā 16. projektu konkursā “Atbalsts iedzīvotāju iniciatīvām”, kur saņem finansējumu projekta realizēšanai – Nojume nodarbībām laukumā un “Vides spēles – mācies caur rotaļām”. • Turpināt sadarbībā ar sētnieci atstāt vienu zonu nepļautu visas sezonas garumā bioloģiskās daudzveidības pētīšanai. • Sadarbībā ar Dabas fondu iesēt otru dabiskās pļavas m2. • Turpināt iesaistīt ģimenes apmeklēt dižkokus, ūdenstilpnes pilsētā, ārpus tās, pētot dabas daudzveidību. • Praktiski izvest kompostu, sekot pareizai tā uzkrāšanai, sadarbojoties ar virtuves darbiniekiem un skolotāju palīgiem. • Turpināt iesaistīties meža stādīšanā • Turpināt dalību Cūkmena programmā • Iesaistīties info zīmīšu, QR kodu atjaunošanā • Uzsākt darbu pie elektroniskā materiāla izveides mērķpastaigām dabā Alūksnes parkā.

LĪDZDALĪBA, KOMUNIKĀCIJA UN MĀCĪBU SATURS

1. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik daudz norāžu skolā sastopams par darbību Ekoskolu programmā?	Nav norāžu					x	Gan gaitēnos, gan klasēs
Cik aptuveni skolēnu zina, kas ir Ekoskolu programma?	0 – 10 %				x		100%
Cik daudz ārpus Ekopadomes esošu skolēnu ieteikumu tiek saņemts?	nemaz	x					Vairāki ieteikumi
Vai Ekoskolu logo redzams skolas mājaslapā?	Nē				x		Pirmajā lapā
Vai mājaslapā redzamas galerijas par tieši Ekoskolas aktivitātēm?	Nē					x	Jā, vairākas, regulāri
Aptuveni cik no apkārtnējiem iedzīvotājiem zina, ka skola ir Ekoskola?	0 – 5%					x	>80%
Cik no publicētajiem rakstiem medijos par jūsu skolu pieminēts, ka skola darbojas Ekoskolu programmā?	0%				x		>80%
Kāda daļa vecāku atbalsta skolas dalību Ekoskolu programmā?	Vairumam nav viedokļa					x	> 90% vērtē pozitīvi
Vai vecāki tiek iesaistīti Ekoskolu projektu norisē?	0-5%					x	>80%
Vai notiek sadarbība ar citām Ekoskolām?	Nenotiek				x		Notiek regulāra sadarbība ar vairākām Ekoskolām
Cik lielā daļā no mācību priekšmetiem regulāri iekļauta gada tēma/ citas Ekoskolu tēmas?	0 – 5%					x	100%
Vai visās klašu grupās?	0 - 5%					x	100%
Vai skolēni organizē konkursus, sacensības, olimpiādes, konferences par gada tēmu/ citām Ekoskolu tēmām?	nemaz		x				pārsvārā
Vai skolas dalība programmā tiek atzinīgi novērtēta no pašvaldības?	Pašvaldība neinteresē					X	Pašvaldības balva iestādei par dalību Ekoskolu

	s						programmā
Vai skolēni un skolas pārstāvji izstrādā priekšlikumus pašvaldībai vides situācijas uzlabošanai skolā un tuvākā apkārtnē?	Nekad				x		Bieži
....? (jūsu jaut.)							

2. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar līdzdalību, komunikāciju, mācību saturu?	<p>Iestādē plaši izvietota informācija par Ekoskolas aktivitātēm Ekopadomes stendā un katras grupas vecāku stūrītī. Ar izglītības sistēmu saistītie, citu nozaru aktīvie kopienas locekļi Alūksnes, Apes novados zina par iestādes dalību programmā, pie katras iespējas semināros, sapulcēs tiek nodota informācija par aktualitātēm. Regulāri ievietota informācija mājas lapā, vietējos laikrakstos. Ekoskolas tēmas regulāri tiek iekļautas visu grupu mācību plānos, pielāgotas atbilstoši bērnu vecumposmam. Iestādes padome iepriekšējos gados divas reizes izstrādāja priekšlikumus par uzlabojumiem transporta plūsmas un drošības sakārtošanai pašvaldībai. Pašvaldība atbalstīja vēlmi darboties Ekoskolu programmā, apstiprinot iestādes attīstības plānu. Reālas darbības vides uzlabošanai notiek iestādes budžeta ietvaros, vadītājam sadarbojoties ar domi. 2019.gada 4.maijā saņemts pašvaldības apbalvojums iestādei par aktīvu dalību Ekoskolu programmā. Domes pārstāvji ieradās iestādē un apsveica kolektīvu ar Ekovēstnieku statusa iegūšanu.</p> <p>Vecāki caur iestādes padomi, grupu aktivitātēm regulāri tiek iesaistīti un informēti par Ekoskolas aktivitātēm.</p> <p>Bērni iesaistās skolotāju organizētās aktivitātēs par gada un citām tēmām.</p> <p>Pirms pandēmijas sadarbība ar citām Ekoskolām notikusi aktīva pieredzes apmaiņas līmenī - pedagogi, Ekopadome, iestādes padomes vecāki/PII "Atvasīte" Salaspilī, PII "Pīlādzītis" Balvos, Gulbenes 1.PII u.c. Uzņemti kolēģi iestādē no Igaunijas, Salaspils PII "Atvasīte", Viļānu PII u.c. dalīšanās pieredzē par darbību Ekoskolas projektā.</p> <p>Darbinieku, Ekopadomes, vecāku ikgadējie pieredzes apmaiņas braucieni, saistībā ar Ekoskolu, piemēram, pagājušajā gadā: Viļakas z/s Kotiņi, Getliņu atkritumu poligons. Bija izplānota salidojuma organizēšana tuvāko reģionu Ekopirmsskolām: Gulbene, Balvi, Alūksne, kas diemžēl pandēmijas dēļ atcelta. Tāpat arī pieredzes apmaiņas brauciens uz Valmieru. Šobrīd notiek telefoniska informācijas apmaiņa ar Gulbenes 1.PII. Izveidota pedagogu un Ekopadomes Watsapp grupa informācijas nodošanai, apmaiņai, Ekopadomes sanāksmes un dokumentu kopīgošana notiek MSO platformā. Pagājušajā mācību gadā atvērts Facebook konts iestādei, kur Ekopadomes skolotāja Dita Holla katru nedēļu ievieto aktuālo informāciju par iestādi, tai skaitā, Ekoskolas darbību. 2021. gada aprīlī Vidzemes TV filmēja komposta izvešanas talku laukumā un intervēja</p>

	Ekopadomes skolotājas par Ekoskolas darbu Vēstnieku statusā.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	1. Turpināt sistemātiski, regulāri un kvalitatīvi informēt sabiedrību par Ekoskolas aktualitātēm iestādes mājas lapā un Facebook.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<p>1. Nozīmēt skolotāju Ditu Hollu par atbildīgo saistībā ar komunikāciju, atbrīvojot no jomas “Vide un veselība” vadības.</p> <p>2. Ekopadomes skolotājām regulāri iesūtīt info A.Apinei par savas grupas un jomas aktualitātēm ievietošanai iestādes mājas lapā.</p> <p>3. Sadarbībā ar grupu skolotājām ievietot vecākiem e-klasē info par Ekoskolas aktualitātēm</p>

BIOLOĢISKĀ DAUDZVEIDĪBA

Skolas izvērtējums

Bioloģiskās daudzveidības situāciju raksturo Skolas vides un apkārtnes un Meža tēmu Skolas izvērtējuma dati.

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

Skolotājas aptaujāja sagatavošanas grupu bērnus un apkopoja viņu domas.

Lūdzu, uzraksti, kas, tavuprāt, ir bioloģiskā daudzveidība?
Ja dabā ir daudz koku, krūmu, zāle, visur dzīvo kukaiņi un putniņi.
Mini trīs veidus, kā mēs, tavuprāt, varam palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību
Stādīt jaunas sēkliņas, lai aug jauni augi. Regulāri izlikt putniem barību, lai vieglāk ziemā izdzīvot. Kukaiņiem nepieciešamas smiltiņas un koki, kur rāpot.
Kāpēc svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība? (mini divus iemeslus)
Lai augtu koki, kuri dod ražu, kuru var izmantot pārtikā, gan cilvēki, gan dzīvnieki.
Vai tu vēlētos, lai skolas pagalmā būtu lielāka dabas daudzveidība (vairāk vietējo augu, kukaiņu un putnu)? - jā   x   - nē (jau šobrīd šķiet gana liela)

Pētījums

Uzsākta dzīvotņu kartēšana iestādes laukumā, tiks turpināta pavasarī. 5-6 gadīgo bērnu grupas trešo gadu pieteikušās dalībai projektā "Lielās augu medības."

Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar biodaudzveidības tēmu?	Ir pietiekama bioloģiskā daudzveidība iestādes teritorijā, kuru uzturam un papildinām. Neizmantojam pesticīdus augu mēslošanai, ķīmiju kukaiņu, kaitēkļu apkarošanai. Dzīve gleznainā mazpilsētā, nelielie attālumi nodrošina regulāru iespēju grupām doties mērķtiecīgos pārgājienos uz parku, mežu, vērot lielas un mazas ūdenstilpnes ar apkārt sastopamo floru un faunu. Sadarbībā ar sētnieci tika atstāts nepļauts laukums līdz vēlam rudenim. Iesēts 1m ² dabīgās pļavas, Latvijas Dabas fonda projekts. Pārveidota daļu garšvielu dobes, izveidota permakultūras dobe. Izlietots uzkrātais komposts
Kuros jautājumos	Laukumu pilnveide, atjaunošana.

nepieciešami uzlabojumi?	Uzdevumu par putnu dzirdinātavu izpildīja tikai viena grupa.
Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Turpināt piedalīties sabiedriskās zinātnes eksperimentā un īstenot Latvijas Dabas fonda akcijas “Iesēj savu kvadrātmetru!” vēl vienu pieteikuma uzdevumu. Iesēt pļavas puķu sēklas, lai novērtētu sēklu dīgšanas sekmes pilsētvidē. 2. Lai pievilinātu putnus, izveidot putnu dzirdinātavu iestādes teritorijā (radīt bērniem priekšstatu, ka ūdens putniem ir vajadzīgs dzeršanai un tīrības uzturēšanai). 3. Atjaunot info zīmītes, QR kodus, aktivizēt grupu skolotājas, lai kopā ar bērniem aktīvāk pēta nepļauto zonu un dabiskās pļavas m2.

Klimata pārmaiņas

1. Ievads tēmā

Mūsu pastāvošā sabiedrība izveidota tā, ka gandrīz jebkura rīcība rada papildus CO² – braucot ar autobusu sadedzinām benzīnu, ieslēdzot klasē gaismu, tiek sadedzināta gāze Rīgas TEC, bet ēdot pusdienas veicinām vairāk lauksaimniecības mēslojuma ražošanas, kam arī izmanto fosilos resursus. Nevaram visās jomās uzreiz ieviest tīrākas tehnoloģijas, bet mēs vienmēr varam samazināt tās rīcības, kas piesārņojumu rada lieki – radīt mazāk atkritumu, ēst mazāk dzīvnieku un vairāk augu produktu, vairāk braukt ar velosipēdu un iet kājām, taupīt elektrību un ziemā – siltumu.

2. Skolas izvērtējums

Klimata ietekmju situāciju raksturo Skolas izvērtējuma dati Enerģijas un Transporta tēmās.

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

Aptaujājām 5 un 6 gadīgos bērnus

<p>Vai tu zini, kas ir klimata pārmaiņas? - jā - nē</p>
<p>5gadnieki-nē 6gadnieki-jā</p>
<p>Ja vari, nosauc 3 sliktas lietas pasaulē, ko klimata pārmaiņas varētu radīt</p>
<p>Veselības pārmaiņas Palielinātos mākoņu daudzums, rastos viesuļvētras Saules trūkums Var pārmainīties visi laika apstākļi Notiek zemestrīces Atkritumi Ja plastmasu dedzināsi plītī, aiztaisīsies skurstenis</p>
<p>Vai mūsu ikdienas izvēles var ietekmēt klimata pārmaiņas? - jā - nē</p>
<p>Visi atbild-jā</p>

5. Pētījums

Veicām mūsu iestādes ietekmes izpēti uz klimata izmaiņām, izmantojot vides fonda kalkulatoru. Kopumā kā iestāde radām salīdzinoši mazu piesārņojumu.

6. Ilgtermiņa salīdzinājumam šajā tēmā izmanto CO² informāciju, kas jau parādās pie enerģijas sadaļas.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk.</i>	Pēc CO ₂ kalkulatoru rezultātiem, salīdzinoši ražojam salīdzinoši maz piesārņojuma. Taupām elektrību, siltumu, šķirojam atkritumus.
<i>Kuros jautājumos</i>	Jāturpina pilnveidot prasme precīzāk izmantot CO ₂

<i>nepieciešami uzlabojumi?</i>	kalkulatoru, nodrošinot datu piefiksēšanu visas gada garumā. Izprast CO2 pēdas aprēķinos redzamā pieauguma vai zuduma iemeslus.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	Sagatavot vēl vienu prezentāciju par CO2 pēdu , kā arī turpināt analizēt iestādes rezultātus un skaidrot tos darbiniekiem.

